

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.3.3.2025

Pani
Joanna Kopczyńska
Prezes Państwowego
Gospodarstwa Wodnego Wody
Polskie

Krajowy Zarząd Gospodarki
Wodnej w Warszawie
ul. Żelazna 59a
00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.135.2025 Zespołu Orzekającego Komisji
Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z 20 sierpnia 2025 r.

P/25/082 „Ochrona rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniami”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie ¹ , Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie, ul. Tama Pomorzańska 13A, 70-030 Szczecin ² .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Joanna Kopczyńska, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ³ , od 11 stycznia 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję Prezesa PGW WP poprzednio pełnili: 1. Krzysztof Woś, p.o. Prezes PGW WP od 17 sierpnia do 30 sierpnia 2022 r., Prezes Wód Polskich od 31 sierpnia 2022 r. do 10 stycznia 2024 r.; 2. Przemysław Daca, Prezes PGW WP od 17 stycznia 2018 r. do 16 sierpnia 2022 r. Michał Durka, Dyrektor RZGW, od 13 lutego 2024 r. ⁴ W okresie objętym kontrolą stanowisko Dyrektora RZGW zajmowali: 1. Marta Kobrzyńska-Chudzik, od 26 kwietnia 2023 r. do 12 lutego 2024 r. 2. Marek Duklanowski, od 14 maja 2019 r. do 25 kwietnia 2023 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Zarządzanie zasobami wodnymi, gospodarowanie wodami rzeki Iny i jej dopływów oraz ich ochrona przed zanieczyszczeniami.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 do zakończenia czynności kontrolnych ⁵ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁶
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	Ewelina Czerepska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/20/25 z 14 stycznia 2025 r. Paweł Dopieralski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/21/25 z 14 stycznia 2025 r. Aleksandra Młynek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/69/25 z 10 kwietnia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-12, 1808-1089)

¹ Dalej: PGW WP lub Wody Polskie.

² Dalej: RZGW lub Regionalny Zarząd.

³ Dalej: Prezes PGW WP.

⁴ Dalej: Dyrektor RZGW lub Dyrektor.

⁵ Tj. 29 maja 2025 r.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁷ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej podejmował działania w celu prawidłowego i rzetelnego gospodarowania oraz zarządzania zasobami wodnymi rzeki Iny i jej dopływów z uwzględnieniem ich ochrony przed zanieczyszczeniami, jednak nie były one w pełni prawidłowe i skuteczne.

Organizacyjnie Regionalny Zarząd był przygotowany do realizacji zadań związanych z ochroną rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniami, w tym na wypadek nagłych zdarzeń. RZGW użytkował system informacyjny gospodarowania wodami⁸.

RZGW brał udział w opracowywaniu planów gospodarowania wodami dotyczących obszaru rzeki Odry, a wypracowywane rozwiązania planistyczne odnosiły się również do obszaru zlewni rzeki Iny. Realizacja zadań prowadzona była z wykorzystaniem danych dotyczących jakości wód rzeki Iny i jej dopływów w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W ramach Centrum Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej podejmowano również m.in. działania w zakresie współpracy z innymi organami ochrony środowiska.

W badanym okresie liczba kontroli gospodarowania wodami przeprowadzonych przez RZGW na terenie zlewni rzeki Iny, biorąc pod uwagę liczbę podmiotów korzystających ze środowiska na podstawie pozwoleń wodnoprawnych na tym obszarze, była ograniczona, co może ograniczać skuteczność działań na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych i osiągnięcie celów środowiskowych. RZGW prowadziło również postępowania administracyjne w sprawie wydania pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne⁹. Dokonano również trzech przeglądów udzielonych pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi uregulowaniami.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.: nieprzekazania kopii decyzji Dyrektora w sprawie pozwolenia wodnoprawnego właściwemu organowi ochrony środowiska, niezapewnienia kompletności danych gromadzonych w ewidencjach pozwoleń wodnoprawnych, prowadzenia kontroli gospodarowania wodami w sposób nie w pełni zgodny z zarządzeniem w sprawie zasad przeprowadzania kontroli.

⁷ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁸ Dalej: SIGW.

⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, ze zm.; dalej: ustawa Prawo wodne lub upw.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Zarządzanie zasobami wodnymi, gospodarowanie wodami rzeki Iny i jej dopływów oraz ich ochrona przed zanieczyszczeniami

Opis stanu faktycznego

1. Na rzece Inie wyznaczone były cztery¹⁰ jednolite części wód powierzchniowych¹¹, a pozostałe 22¹² na jej bezpośrednich i pośrednich dopływach¹³. Zlewnia rzeki Iny obejmowała 23 gminy. Kryteria wyboru odcinków, które zostały wyznaczone jako jcwp zostały szerzej opisane w punkcie 5 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 149, 156-157, 891)

Według danych posiadanych przez RZGW liczba obowiązujących pozwoleń wodnoprawnych, na podstawie których wprowadzano ścieki oraz wody opadowe i roztopowe do rzeki Iny i jej dopływów¹⁴ wyniosła: w 2022 r. – 355, w 2023 r. – 338, w 2024 r. – 324 oraz 314 w 2025 r.¹⁵ W latach tych obowiązywało w tym zakresie także jedno pozwolenie zintegrowane, wydane przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Liczba obowiązujących pozwoleń na pobór wód z rzeki Iny i jej dopływów wynosiła: 36 w 2022 r., po 34 w 2023 r. i 2024 r. i 26 pozwoleń w 2025 r.¹⁶ Ilość wód pobranych z rzeki Iny i jej dopływów wyniosła: 33 765 m³ w 2022 r. i 3 485 m³ w 2023 r.¹⁷ Natomiast ilość wód, ścieków lub ich mieszaniny z wodami, odprowadzonych do wód rzeki Iny i jej dopływów oraz do innych odbiorników i do ziemi na terenie zlewni Iny wynosiła: w 2022 r. – 10,9 mln m³; 2023 r. – 11,4 mln m³; 2024 r. – 10,2 mln m³.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: RZGW nie posiada informacji o ładunkach wprowadzonych zanieczyszczeń do rzeki Iny i jej dopływów na podstawie pozwoleń wodnoprawnych. Przez ładunek należy rozumieć masę zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do odbiornika w jednostce czasu. Jest ona równa iloczynowi natężenia przepływu ścieków i stężenia zawartych w nich zanieczyszczeń. Tymczasem pozwolenie wodnoprawne określa najwyższe dopuszczalne ilości wprowadzanych ścieków i najwyższe dopuszczalne stężenie różnych substancji zanieczyszczających wprowadzanych wraz ze ściekami. Zatem uzyskanie informacji o ładunkach poszczególnych substancji zanieczyszczających w zlewni rzeki Iny, na podstawie informacji zawartych w pozwoleniach wodnoprawnych, wymagałoby dodatkowych i czasochłonnych analiz oraz obliczeń.

(akta kontroli str. 254, 289-303, 1199-1213, 2493)

¹⁰ W kolejności od źródeł do ujścia: Ina od źródeł do Stobnicy, Ina od Stobnicy do Krąpieli, Ina od Krąpieli do Strugi Goleniowskiej, Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia.

¹¹ Dalej: jcwp.

¹² Wardynka, Stobnica, Struga Nosowo-Sierakowo, Reczyca, Kanał Sławęcín, Dopływ z Piasecznika, Dopływ spod Kolonii Kolin, Mała Ina od źródeł do Kanału Pomietów wraz z Kanałem Pomietów, Krąpiel od źródeł do Kanii wraz z Kanią, Sokola, Krępa, Giełdnica, Pęczinka, Małka, Struga Sowno, Wiśniówka, Struga Goleniowska, Krąpiel od Kanii do ujścia, Struga Rzeplińska, Struga Ińsko, Strumień Smardyński, Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia.

¹³ Dopływach wszystkich rzędów.

¹⁴ W tym do innych odbiorników i do ziemi.

¹⁵ Stan na 17 stycznia 2025 r.

¹⁶ Stan na 17 stycznia 2025 r.

¹⁷ Zmniejszenie wartości ilości wód pobranych z rzeki Iny i jej dopływów, w roku 2023 r., wynikało z wygaśnięcia pozwolenia wodnoprawnego udzielonego operatorowi gazociągów. Na 1 kwietnia 2025 r. takie dane za 2024 r. nie były dostępne.

Podmiotami, które w badanym okresie wprowadziły największą ilość ścieków do rzeki Iny i jej dopływów były oczyszczalnie ścieków, znajdujące się przy największych ośrodkach miejskich na tym obszarze, tj. Stargardzie, Goleniowie i Choszczynie odpowiednio: blisko 5 mln³, ok. 2 mln m³ i ok. 1 mln m³ oczyszczonych ścieków rocznie. Z podmiotów przemysłowych działających na terenie zlewni Iny dwa największe zakłady odprowadziły od 116 tys. m³ do 153 tys. m³ oraz od 491 tys. m³ do 684 tys. m³ oczyszczonych ścieków rocznie.

(akta kontroli str. 289-303)

W latach 2022-2024 na obszarze zlewni rzeki Iny Wody Polskie zidentyfikowały 11 podmiotów, które odprowadziły ścieki do rzeki Iny lub jej dopływów, bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego. Łączna ilość tak odprowadzonych ścieków wynosiła: 2022 r. – 62,2 tys. m³, 2023 r. – 139,7 tys. m³, 2024 r. – 134,2 tys. m³. Podmioty te, za odprowadzanie ścieków bez pozwolenia, wniosły opłaty podwyższone oraz od 2024 r. administracyjne kary pieniężne, które zastąpiły opłatę podwyższoną. W badanym okresie obowiązywała jedna decyzja¹⁸ na usługę wodną polegającą na wprowadzaniu zasolonych odpadowych wód geotermalnych.

(akta kontroli str. 1489, 1501, 2393-2397, 2500)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Nie mamy wiedzy o powodach, dla których podmioty nie posiadają pozwoleń wodnoprawnych. W naszej ocenie wysokość opłat oraz administracyjnych kar pieniężnych jest zbyt niska, przez co nie stanowią one wystarczających środków dyscyplinujących podmioty do uregulowania stanu formalno-prawnego. (...): Nie badaliśmy wpływu ww. zrzutów na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla jednolitych części wód. Takie analizy są elementem postępowań administracyjnych, które prowadzimy, np. dotyczących udzielenia zgód wodnoprawnych. Wtedy jednak wnioskodawcy przedkładają dokumentację opisującą szczegółowo dane zamierzenie, na podstawie której można takie analizy prowadzić. W przypadku ww. zrzutów mamy do dyspozycji tylko oświadczenia podmiotów służące do ustalenia opłat za usługi wodne, które wprawdzie zawierają wszystkie informacje niezbędne do ustalenia opłaty, ale nie zawierają wystarczających danych do przeprowadzenia analiz dotyczących wpływu danego zrzutu na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla jednolitych części wód.*

(akta kontroli str. 2396)

2. Dane dotyczące poziomu zanieczyszczeń w rzece Inie i jej dopływach RZGW pozyskiwał z Państwowego Monitoringu Środowiska¹⁹ realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska²⁰.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Informacje wytworzone (...) w ramach PMŚ są wykorzystywane (...) dla potrzeb operacyjnego zarządzania środowiskiem (...). Są one wykorzystywane także do celów monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach zarządzania. (...). Monitoring*

¹⁸ SZ.ZUZ.3.4210.153.8.2023.MC z 30 grudnia 2024 r. wydana przez Dyrektora ZZ w Stargardzie na wprowadzanie do wód rzeki Ina (zasolonych odpadowych wód geotermalnych pochodzących z płukania instalacji ciepłowni geotermalnej).

¹⁹ Dalej: PMŚ.

²⁰ Dalej: GIOŚ.

wód powierzchniowych realizowany w ramach PMŚ dostarcza danych nie tylko w zakresie poziomu zanieczyszczeń w danej jednolitej części wód (dane dotyczące stanu chemicznego oraz dane dot. licznych wskaźników fizykochemicznych), ale również danych dotyczących pozostałych cech fizykochemicznych części wód (...), stanu elementów hydromorfologicznych i najbardziej istotnych z punktu widzenia oceny stanu/potencjału ekologicznego – danych w zakresie oceny stanu poszczególnych elementów biologicznych, czyli grup organizmów wodnych występujących w danej części wód. (...) dane pochodzące z monitoringu wód powierzchniowych realizowanego w ramach PMŚ – w zakresie rzeki Iny i jej dopływów – są wystarczające do realizacji naszych celów statutowych. (...) przy realizacji monitoringu operacyjnego wymagane jest dwukrotne w ciągu kolejnych 6 lat wykonanie monitoringu w rocznym cyklu pomiarowym w danej jcwp, a maksymalna liczba lat, po upływie których należy powtórzyć badania to 3. (...) GIOŚ co roku publikuje wyniki klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników zbadanych w jcwp w poprzednim roku, wykonanej w ramach PMŚ. Natomiast wyniki oceny stanu jcwp, w tym oceny ich stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego GIOŚ publikuje co 3 lata. Obecnie posiadamy aktualne wyniki klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników za rok 2022 i 2023, natomiast nie opublikowano jeszcze oceny stanu wykonanej na podstawie badań z lat 2022-2024. Jeżeli chodzi o jcwp wyznaczone na Inie i jej dopływach, to badania większości z nich zrealizowano w 2023 r.(...).

(akta kontroli str. 1040-1049)

W 2023 r. zrealizowano badania na 23²¹ z 26 jcwp (88,5%). Informacje PMŚ o jakości wód i ekosystemów wodnych w przebadanych przez GIOŚ 23 jcwp, do których dostęp posiadał RZGW, wskazywały, że:

- elementy biologiczne (informacje uzyskano z 19 jcwp):
 - do drugiej klasy, odpowiadającej dobremu stanowi/potencjałowi tych elementów zaklasyfikowano trzy jcwp²²;
 - do trzeciej klasy, odpowiadającej umiarkowanemu stanowi/potencjałowi - jedenaście jcwp²³;
 - do czwartej klasy, odpowiadającej słabemu stanowi/potencjałowi - trzy jcwp²⁴;
 - do piątej klasy, odpowiadającej złemu stanowi/potencjałowi - zaklasyfikowano dwie jcwp²⁵;
- elementy hydromorfologiczne (informacje uzyskano z 16 jcwp):
 - do pierwszej klasy, odpowiadającej bardzo dobremu stanowi/maksymalnemu potencjałowi tych elementów zaklasyfikowano sześć jcwp²⁶;
 - do drugiej klasy – dobry stan/potencjał – cztery jcwp²⁷;

²¹ Nie prowadzono monitoringu jcwp: Dopływ z Piasecznika, Struga Nosowo-Sierakowo, Struga Sowno. Ponadto w jednym przypadku - Struga Insko - brak wody przez większą część roku, uniemożliwił poprawne wykonanie badań, natomiast w dwóch przypadkach przedstawiono wyniki pomiarów tylko nielicznych parametrów.

²² Krąpiel od Kanii do ujścia, Wiśniówka, Mała Ina od źródeł do Kanału Pomietów wraz z Kanałem Pomietów.

²³ Ina od źródeł do Stobnicy, Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia, Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia, Stobnica, Kanał Sławęcín, Krępa, Pęczinka, Wardynka, Dopływ spod Kolonii Kolin, Ina od Krąpeli do Strugi Goleniowskiej, Struga Rzeplińska.

²⁴ Ina od Stobnicy do Krąpeli, Reczyca, Struga Goleniowska.

²⁵ Małka, Strumień Smardzyński.

²⁶ Ina od źródeł do Stobnicy, Krąpiel od Kanii do ujścia, Wiśniówka, Małka, Dopływ spod Kolonii Kolin, Ina od Krąpeli do Strugi Goleniowskiej.

²⁷ Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia, Kanał Sławęcín, Krępa; Wardynka.

- do trzeciej klasy – umiarkowany stan/potencjał – dwie jcw²⁸;
- do czwartej klasy – słaby stan/potencjał – dwie jcw²⁹;
- do piątej klasy - zły stan/potencjał – zaklasyfikowano dwie jcw³⁰;
- elementy fizykochemiczne³¹ (informacje uzyskano z 22 jcw):
 - do klasy drugiej – dobry stan/potencjał - zakwalifikowano cztery jcw³²;
 - pozostałe 18 jcw³³ zostało zakwalifikowane jako klasa >2 (gorzej niż klasa druga). (akta kontroli str. 1044-1049, 2595-2594)

Monitoring stanu chemicznego jcw³⁴ był prowadzony m.in. w formie badań grup wskaźników lub poszczególnych wskaźników jakości wód na potrzeby klasyfikacji stanu chemicznego jcw³⁵ i badania trendów jego zmian, dla których określono środowiskowe normy jakości³⁴.

W przypadku 30 substancji priorytetowych³⁵, pomiarów dokonano na siedmiu z 23 jcw³⁶ (30,4%); do pierwszej klasy (dobry stan chemiczny w zakresie wskaźnika) zakwalifikowano trzy³⁶ jcw³⁶, natomiast do klasy drugiej (stan chemiczny poniżej dobrego w zakresie wskaźnika) cztery³⁷ jcw³⁷. Nie przeprowadzono monitoringu żadnej z wymienionych substancji szczególnie szkodliwych w 14³⁸ na 23 jcw³⁸ (43,5%).

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: (...) *Przekroczenia większości ww. substancji odnotowano w wodzie, ale 2 z nich – w biocie, (...) (w przypadku obu z nich: bromowanych difenylesterów oraz rtęci i jej związków badania prowadzi się w tkankach ryb), podczas gdy nie występowały przekroczenia tych substancji w wodzie. Może to świadczyć o historycznym zanieczyszczeniu tymi 2 substancjami, które było obecne w wodzie w przeszłości, ale teraz już nie występuje (...). Wśród ww. substancji występujących w wodzie w stężeniach powyżej norm obecne są związki należące do grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA): fluoranten, benzo(a)piren, benzo(b) fluoranten i benzo(g,h,i)perylene. Ich źródła niekoniecznie należy upatrywać w bezpośredniej emisji do wód. Ich podstawowym źródłem w środowisku są bowiem procesy spalania. Z kolei cypermetryna i dichlorfos, których ponadnormatywne stężenia również odnotowano w niektórych*

²⁸ Ina od Stobnicy do Krąpieci, Stobnica

²⁹ Strumień Smardzyński, Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia

³⁰ Struga Goleniowska, Struga Rzeplińska.

³¹ W grupie elementów fizykochemicznych wyszczególniono odrębnie specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne, w ramach których przebadano osiem jcw³¹. Sześć jcw³¹ zakwalifikowało się do klasy pierwszej (odpowiadającej bardzo dobremu stanowi/maksymalnemu potencjałowi tych elementów), a dwa jcw³¹ do klasy drugiej (dobry stan/potencjał tych elementów).

³² Sokola, Stobnica, Kanał Sławęcin, Wardynka.

³³ Brak klasyfikacji w przypadku jcw³³ Struga Insko z uwagi na brak wody przez większą część roku.

³⁴ Badania grup wskaźników lub poszczególnych wskaźników jakości wód na potrzeby klasyfikacji stanu chemicznego obejmowały elementy chemiczne zarówno w wodach powierzchniowych, jak elementy chemiczne w faunie wodnej lub florze wodnej (dalej: biota).

³⁵ Alachlor, Antracen, Atrazyna, Kadm i jego związki, C10-13 – chloroalkany, Chlorfenwinfos, Chlorpyrifos, Dichlorometan, Di (2-etyloheksyl) ftalan (DEHP), Diuron, Endosulfan, Heksachlorocykloheksan (HCH), Izoproturon, Ołów i jego związki, Naftalen, Nikiel i jego związki, Nonylofenole, Oktylofenole, Pentachlorobenzen, Symazyna, Związki tributyllocyny, Trichlorobenzeny (TCB), Trichlorometan (chloroform), Trifluralina, Aklonifen, Bifenoks, Cybutryna, Cypermetryna, Dichlorfos, Terbutryna.

³⁶ Stobnica, Krępa, Wardynka.

³⁷ Ina od źródeł do Stobnicy, Ina na Stobnicy do Krąpieci, Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia, Krąpiec od Kanii do ujścia

³⁸ Sokola, Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia, Wiśniówka, Kanał Sławęcin, Małka, Pęczinka, Reczyca, Struga Insko, Dopływ spod Kolonii Kolin, Strumień Smardzyński, Struga Goleniowska, Struga Rzeplińska, Mała Ina od źródeł do Kanału Pomietów wraz z Kanałem Pomietów, Krąpiec od źródeł do Kanii wraz z Kanią

jcwp to środki owadobójcze – ich źródłem nie są więc również ścieki odprowadzane bezpośrednio do wód, a przedostają one do cieków w sposób pośredni, ze środowiska. (akta kontroli str. 1044-1049, 2595-2594)

GIOŚ dokonywał oceny eutrofizacji³⁹ wód raz na cztery lata na podstawie danych pomiarowych, uzyskanych w ramach PMŚ. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Klasyfikacja elementów biologicznych i elementów fizykochemicznych jest zgodna z przyjętą zasadą Ramowej Dyrektywy Wodnej „najgorszy decyduje”. Polega ona na tym, że ocena klasyfikowanego obiektu nie może być lepsza niż ocena najłagodniej ocenionego elementu. (...). Decydująca rola najłagodniejszego ogniwa przypomina o zagrożeniu, jakie jego stan niesie całemu systemowi. Tak przy ocenie eutrofizacji wód nadanie klasy I lub II wskazywało na nieeutroficzny stan wód, a III, IV lub V na eutroficzny stan wód. (...) Ocenę eutrofizacji wykonano dla wszystkich jcwp w zlewni lny poza jcwp (...) Dopływ z Piasecznika, (...).* (akta kontroli str. 1053-1061)

Część tabelaryczna oceny eutrofizacji z lat 2020-2023 wskazuje, że:

- w roku 2022⁴⁰, nie oceniano żadnego z jcwp.
- w 2023 roku⁴¹ oceniono 16 jcwp:
- w 2023 roku cztery⁴² jcwp oceniono jako nieeutrofizowane (II klasa),
- w 2023 roku w 12 przypadkach jcwp, zostało ocenione jako zeutrofizowane 11⁴³ jcwp zakwalifikowano do III klasy, a jeden⁴⁴ do klasy IV.

(akta kontroli str. 1048-1049, 2595-2594)

Oceny osiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla jcwp dokonywano się na podstawie wyników oceny stanu, w tym oceny stanu lub potencjału ekologicznego jcwp i ich stanu chemicznego, sporządzanej w ramach PMŚ. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Aktualnie nie dysponujemy jeszcze najnowszą oceną stanu wykonaną dla nowego układu jednostek planistycznych, czyli jcwp, wyznaczonych w (...) IIaPGW⁴⁵ (...) – powinna ona zostać opublikowana przez GIOŚ w tym roku. Na potrzeby opracowania IIaPGW dokonano jednak oceny osiągnięcia celów środowiskowych – w pierwszej kolejności bazując na układzie jednostek planistycznych (jcwp) wyznaczonych w poprzednim planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (aPGW⁴⁶), a następnie przeniesiono wyniki tej oceny na nowy układ jcwp (wyznaczony w IIaPGW), przy czym dla nowo wyznaczonych jcwp nie było możliwości przeniesienia oceny. W IIaPGW dokonano też oceny osiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla obszarów chronionych, przy czym w przypadku obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie w IIaPGW wyznaczono wiele nowych obszarów z tej*

³⁹ Ocena eutrofizacji wód pozwala prześledzić wpływ antropopresji na stan ekosystemów wodnych.

⁴⁰ Rok najstarszych badań.

⁴¹ Rok najstarszych badań.

⁴² Krąpiel od Kanii do ujścia, Stobnica, Kanał Sławęcín, Wardynka.

⁴³ Ina od źródeł do Stobnicy, Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia, Małka, Krępa, Pęczinka, Dopływ spod Kolonii Kolin, Strumień Smardyński, Struga Goleniowska, Stobnica, Ina od Krąpieli do Strugi Goleniowskiej, Struga Rzeplińska, Mała Ina od źródeł do Kanału Pomietów wraz z Kanałem Pomietów.

⁴⁴ Ina od Stobnicy do Krąpieli.

⁴⁵ Druga aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, dalej IIaPGW.

⁴⁶ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335), dalej: rozporządzenie w sprawie planu gospodarowania wodami.

kategorii, ocena osiągnięcia celów środowiskowych dla tych obszarów będzie więc możliwa dopiero pod koniec obecnego cyklu obowiązywania planów w gospodarowaniu wodami. Ocena osiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla ww. obszarów została wykonana na podstawie ankietyzacji jednostek sprawujących nadzór nad poszczególnymi obszarami. (akta kontroli str. 1050)

Cele określono w następujących zakresach: stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego, obszarów chronionych.

- stan/potencjał ekologiczny – cel nie został osiągnięty w 24 jcw, przy czym: w jednej⁴⁷ jcw pomimo nieosiągnięcia zamierzonego celu odnotowano poprawę potencjału ekologicznego; w 12⁴⁸ jcw nie odnotowano postępu, a w 11⁴⁹ jcw nastąpiło pogorszenie do złego stanu/potencjału ekologicznego. Dwie⁵⁰ jcw były nowo wyznaczone więc nie było możliwości wykonania oceny;
- stan chemiczny – w ośmiu⁵¹ jcw cel został osiągnięty i nastąpiła poprawa stanu chemicznego; w ośmiu jcw nie osiągnięto celu, w tym: w pięciu⁵² odnotowano pogorszenie do złego stanu chemicznego, a w trzech⁵³ jcw nie zauważono żadnych postępów, a w 10⁵⁴ jcw brak było możliwości ocenienia postępu, w tym dwie⁵⁵ jcw były nowo wyznaczone;
- cele środowiskowe ustalone dla obszarów chronionych – w jednej⁵⁶ jcw nie zostały wyznaczone obszary chronione⁵⁷, w pozostałych 25⁵⁸ jcw nie można było dokonać oceny osiągnięcia celu środowiskowego⁵⁹.

(akta kontroli str. 1113-1124, 2595-2594)

⁴⁷ Wiśniówka.

⁴⁸ Dopływ z Piasecznika, Giełdnica, Ina od Krąpieli do Strugi Goleniowskiej, Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia, Ina od źródeł do Stobnicy, Krąpiel od źródeł do Kanii wraz z Kanią, Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia, Mała Ina od źródeł do Kanału Pomietów wraz z Kanałem Pomietów, Pęczinka, Sokola, Struga Nosowo-Sierakowo, Struga Sowno.

⁴⁹ Dopływ spod Kolonii Kolin, Ina od Stobnicy do Krąpieli, Kanał Sławęcín, Krąpiel od Kanii do ujścia, Krępa, Małka, Reczyca, Struga Goleniowska, Struga Ińsko, Struga Rzeplińska, Strumień Smardyński.

⁵⁰ Stobnica, Wardynka.

⁵¹ Dopływ z Piasecznika, Giełdnica, Ina od Krąpieli do Strugi Goleniowskiej, Krąpiel od źródeł do Kanii wraz z Kanią, Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia, Pęczinka, Sokola, Struga Nosowo-Sierakowo.

⁵² Ina od Stobnicy do Krąpieli, Kanał Sławęcín, Krępa, Małka, Struga Rzeplińska.

⁵³ Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia, Ina od źródeł do Stobnicy, Krąpiel od Kanii do ujścia.

⁵⁴ Dopływ spod Kolonii Kolin, Mała Ina od źródeł do Kanału Pomietów wraz z Kanałem Pomietów, Reczyca, Stobnica, Struga Goleniowska, Struga Ińsko, Struga Sowno, Strumień Smardyński, Wardynka, Wiśniówka.

⁵⁵ Stobnica, Wardynka.

⁵⁶ Dopływ spod Kolonii Kolin

⁵⁷ Ww. obszary chronione to obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

⁵⁸ Dopływ z Piasecznika – dwa obszary, Giełdnica – jeden obszar, Ina od Krąpieli do Strugi Goleniowskiej – czternaście obszarów, Ina od Stobnicy do Krąpieli – siedem, Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia – pięć, Ina od źródeł do Stobnicy – dziewięć, w tym jedna ocena częściowa, Kanał Sławęcín – dwa, Krąpiel od Kanii do ujścia – pięć, Krąpiel od źródeł do Kanii wraz z Kanią – cztery, Krępa – pięć, Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia – dwa, Mała Ina od źródeł do Kanału Pomietów wraz z Kanałem Pomietów – osiem, w tym jedna ocena częściowa, Małka – dwa, Pęczinka – osiem, Reczyca – pięć, Sokola – jeden, Stobnica – cztery, w tym jedna ocena częściowa, Struga Goleniowska – jeden, Struga Ińsko – osiem, Struga Nosowo-Sierakowo – trzy, Struga Rzeplińska – dwa, Struga Sowno – jeden, Strumień Smardyński – pięć, Wardynka – cztery, w tym jedna ocena częściowa, Wiśniówka – trzy obszary.

⁵⁹ Ponieważ sprawujący nadzór nad obszarem nie dysponował danymi lub dysponował oceną tylko dla części obszaru, lub były to nowo wyznaczone obszary (ustanowione w IIaPGW) więc cel środowiskowy nie był wyznaczony w aPGW, a został ustalony dopiero w IIaPGW (ocena stopnia osiągnięcia celów środowiskowych będzie możliwa dopiero w kolejnym planie gospodarowania wodami).

Cele środowiskowe ustalone na lata 2023-2027 w IIaPGW dla jcwp w zlewni Iny dotyczyły:

1. W zakresie stanu/potencjału ekologicznego osiągnięcie:
 - a) dobrego stanu/potencjału ekologicznego – ustalono dla 16 jcwp⁶⁰;
 - b) umiarkowanego stanu/potencjału ekologicznego założono w 10 jcwp. We wszystkich jcwp w zakresie wybranych wskaźników⁶¹ dopuszczono wartości powyżej II klasy (>2)⁶².
Odstępstwo, w zakresie wybranych wskaźników stanu/potencjału ekologicznego, zastosowano na podstawie art. 4 ust. 4 RDW polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celu środowiskowego do roku 2027 – w 23 jcwp, a dodatkowo w pięciu⁶³ jcwp do 2039 r.⁶⁴ - w zakresie stanu chemicznego.
2. W zakresie stanu chemicznego osiągnięcie:
 - a) dobrego stanu w 19 jcwp,
 - b) stanu poniżej dobrego, w zakresie wybranych wskaźników⁶⁵ w związku z ustaleniem dla siedmiu⁶⁶ jcwp odstępstwa na podstawie art. 4 ust. 5 RDW polegającym na ustanowieniu mniej rygorystycznego celu środowiskowego w zakresie tych wskaźników, natomiast w zakresie pozostałych wskaźników celem środowiskowym był dobry stan chemiczny. (akta kontroli str. 1064-1124, 2595-2594)

Ocena ryzyka wskazała dwa⁶⁷ jcwp (7,7%), w których osiągnięcie wyznaczonych celów środowiskowych nie było zagrożone. Osiągnięcie celów w pozostałych 24 jcwp określono jako zagrożone, w tym w siedmiu jcwp (29,2%) zaplanowano działania z zestawu działań IIaPGW związane z przeglądem pozwoleń:

- w dwóch⁶⁸ – kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych,
- w pięciu⁶⁹ jcwp – dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych.

Szerzej zaplanowane przeglądy opisano w punkcie 3 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 2411, 2595-2594)

⁶⁰ W dziewięciu jcwp zaplanowano więcej niż jeden cel zapewnienia drożności cieku. W sześciu dodatkowym celem było zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny (o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D), w ośmiu – zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym, w ośmiu – zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych.

⁶¹ Azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosforany, ogólny węgiel organiczny (OWO), przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, MMI – służący do klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego na podstawie makrofauny bezkręgowej (makrobezkręgowców bentosowych).

⁶² W związku z ustalonym dla tej jcwp odstępstwem na podstawie art. 4 ust. 5 Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.Urz.U.E.L 2000 Nr 327), dalej: RDW oraz na podstawie implementacji tego przepisu do prawa krajowego w art. 63 ustawy Prawo wodne, natomiast w zakresie pozostałych wskaźników oceny stanu ekologicznego cel środowiskowy ustalono na poziomie II klasy jakości, w tym: w sześciu jcwp dodatkowym celem było zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny (o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D), w dwóch – zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym, w jednym – zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych.

⁶³ Ina od źródeł do Stobnicy, Krąpiel od Kanii do ujścia, Stobnica", Strumień Smardyński, Wardynka.

⁶⁴ W przypadku heptachloru.

⁶⁵ Benzo(a)piren (występowanie w wodzie), benzo(b)fluoranten (występowanie w wodzie), benzo(g,h,i)perylene (występowanie w wodzie), fluoranten (występowanie w wodzie).

⁶⁶ Ina od Stobnicy do Krąpeli, Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia, Ina od źródeł do Stobnicy, Krąpiel od Kanii do ujścia, Krępa, Stobnica, Wardynka.

⁶⁷ Mała Ina od Kanału Pomietów do ujścia, Struga Nosowo-Sierakowo.

⁶⁸ Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia, Krąpiel od źródeł do Kanii wraz z Kanią.

⁶⁹ Dopływ spod Kolonii Kolin, Struga Ińsko, Struga Rzeplińska, Struga Sowno, Wiśniówka.

RZGW posiadało informacje⁷⁰ dotyczące obszarowych i punktowych źródeł zanieczyszczeń wód na terenie zlewni rzeki Iny.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: (...) *analiza występowania presji znaczącej dla każdej jcwp przeprowadzona została w pięciu obszarach: presji wywieranej na hydromorfologię, na elementy biologiczne, na cechy fizykochemiczne (...) oraz chemiczne wód i presji wywieranej na zasoby powierzchniowe wód. (...).*

(akta kontroli str. 1489-1496)

Markery podstawowe ustalone w celu wytypowania źródeł presji fizykochemicznych to: ogólny węgiel organiczny (OWO), substancje biogenne⁷¹, pięciodobowe Biochemiczne Zużycie Tlenu w temperaturze 20°C ⁷² (BZT5⁷³). Jcwp rzeczne w zlewni Iny w większości miały zidentyfikowaną presję decydującą i przeważającą ze źródeł obszarowych, w zależności od wskaźnika zanieczyszczeń⁷⁴ poddanego analizie od 21 jcwp⁷⁵ (80,8%) do 25 jcwp⁷⁶ (96,2%). Dwa jcwp⁷⁷ (7,7%) miały stwierdzoną presję przeważającą ze źródeł punktowych i tylko w zakresie azotu ogólnego a trzy jcwp⁷⁸ (11,5 %) presję równoważną ze źródeł punktowych i obszarowych.

(akta kontroli str. 1489-1496, 2595-2594)

Nawożenie i depozycja atmosferyczna były głównym⁷⁹ źródłem presji obszarowych (na podstawie wielkości ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do wód), w zakresie wskaźnika zanieczyszczeń azotu ogólnego i fosforu ogólnego⁸⁰. W zakresie wskaźnika zanieczyszczeń – BZT5 głównym źródłem presji obszarowych (na podstawie wielkości ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do wód) był odpływ miejski. We wszystkich 26 jcwp stwierdzono presję decydującą z odpływu miejskiego.

(akta kontroli str. 1489-1496, 2595-2594)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych w sprawie możliwości wskazania stanu wód na podstawie wyników monitoringu poszczególnych jcwp wyjaśniła: (...)

⁷⁰ Jako główne źródło danych dotyczących presji przyjęto opracowanie *Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych*, wykonane na zamówienie KZGW.

⁷¹ Azot amonowy, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor fosforanowy (V) oraz fosfor ogólny

⁷² Pojęcie umowne oznaczające ilość tlenu zużywanego w określonym czasie na utlenienie w warunkach aerobowych substancji organicznych, zawartych w wodzie lub ściekach, przy udziale żywych bakterii i enzymów pozakomórkowych, trwa ok. 20 dób, a najintensywniej przebiega w czasie pierwszych pięciu dób. (<https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/22,pojecie.html>).

⁷³ Biologiczne zapotrzebowanie tlenu wskazuje stopień zanieczyszczenia wody związkami organicznymi. Mówi on o tym, jak dużo tlenu trzeba dostarczyć bakteriom, by mogły oczyścić wodę.

⁷⁴ Wybrano: azot ogólny, fosfor ogólny, BZT5.

⁷⁵ Azot ogólny i fosfor ogólny.

⁷⁶ BZT5.

⁷⁷ Ina od Krąpiele do Strugi Goleniowskiej oraz Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia.

⁷⁸ Struga Rzeplińska dla azotu ogólnego i fosforu ogólnego, Ina od Krąpiele do Strugi Goleniowskiej dla fosforu ogólnego, Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia dla fosforu ogólnego i BZT5.

⁷⁹ Pozostałe dane o obszarowych źródłach zanieczyszczeń zgromadzonych w bazie Identyfikacji presji zostały odrzucone ze względu na ich charakter tj. występowanie okresowe, brak danych umożliwiających skwantyfikowanie oddziaływania itp.

⁸⁰ W przypadku azotu i fosforu znaczną rolę odgrywa ilość nawozów mineralnych oraz naturalnych dostarczanych na obszary rolnicze oraz procent ich wykorzystania przez rośliny uprawne. Azot ogólny: w 17 jcwp stwierdzono presję decydującą lub przeważającą z nawożenia i depozycji atmosferycznej, - w pięciu – presję decydującą lub przeważającą z odpływu miejskiego, w czterech – presję równoważną tj. zanieczyszczenie pochodzi z obu źródeł obszarowych. Fosfor ogólny: w 16 jcwp stwierdzono presję decydującą lub przeważającą z nawożenia i depozycji atmosferycznej, w dziewięciu – presję decydującą lub przeważającą z odpływu miejskiego, w jednym stwierdzono presję równoważną.

teoretycznie, mając do dyspozycji aktualnie opublikowane przez GIOŚ wyniki klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych (jcw), każdy jest w stanie wskazać w jakim stanie były dane jcw, ponieważ sposób klasyfikacji (...) jest szczegółowo opisany w tzw. rozporządzeniu klasyfikacyjnym. (...) Sami nie wykonujemy takiej oceny, ponieważ z jednej strony nie jest to zadanie Wód Polskich, a z drugiej strony nie mogłaby ona stanowić podstaw do dalszych analiz, gdyż wykonana byłaby niezgodnie z przepisami krajowymi. Korzystamy natomiast z ocen wykonywanych i publikowanych przez GIOŚ zgodnie ze wskazaniami ustawowymi.

(akta kontroli str. 2487, 2494)

RZGW nie posiadał dostępu do danych z art. 349 ust. 4 ustawy prawo wodne, poza dostępem do danych pomiarowych z sieci stacji⁸¹ hydrologicznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej⁸².

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Nie dysponowaliśmy wynikami (...), o których mowa w art. 349 ust. 4 ustawy Prawo wodne, które zgodnie z tym przepisem powinny być przekazywane przez państwową służbę hydrologiczno-meteorologiczną Wodom Polskim. Korzystaliśmy jednak przy realizacji naszych zadań z danych hydrologicznych publikowanych przez IMGW⁸³ na stronie internetowej <https://hydro.imgw.pl/#/>. Nie mamy natomiast wiedzy czy są to wyniki badań, które IMGW wykonuje na podstawie art. 349 ust. 4 ustawy Prawo wodne, czy w związku z inną podstawą prawną.*

(akta kontroli str. 2378-2387, 2495, 2488, 2497)

3. RZGW przypisał zadania odnoszące się do nadzoru nad gospodarowaniem wodami powierzchniowymi, monitorowania ich jakości i ochrony przed zanieczyszczeniami w sposób pośredni w zakresach zadań i obowiązków służbowych pracownikom RZGW. W badanym okresie te zadania wykonywało 57 osób pracujących wymiennie.

(akta kontroli str. 169-170, 236-242)

RZGW posiadał na ogół wystarczającą liczbę pracowników do realizacji zadań związanych z ograniczeniem zanieczyszczenia wód rzeki Iny i jej dopływów. Pracownicy wyznaczeni do realizacji ww. zadań posiadali odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe, umożliwiające prawidłowe wykonywanie powierzonych obowiązków.

(akta kontroli str. 169-170, 236-242)

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. RZGW dysponował zasobem sprzętowo-technicznym niezbędnym do prowadzenia nadzoru nad jakością wód i ich zanieczyszczeniem⁸⁴. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że gdy dany sprzęt posiada jedna jednostka organizacyjna Wód Polskich, a jest on niezbędny do realizacji zadania, które musi wykonać inna jednostka, może być on udostępniony tej jednostce w ramach wzajemnej współpracy.

⁸¹ Liczba stacji w tej sieci w zlewni Iny i jej dopływów wynosi trzy.

⁸² Dane dostępne w Internecie: <https://hydro.imgw.pl/#/>

⁸³ Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

⁸⁴ W tym: 47 samochodów, dziewięć łodzi, siedem quadów, dwie przyczepy, trzy motorówki, dwa statki kontrolno-inspekcyjne, dwa pchacze, bezzałogową platformę latającą wraz z wyposażeniem, dron, ponton, skaner laserowy z oprogramowaniem, zestaw do pozyskiwania danych fotogrametrycznych, 20 lornetek, dwa noktowizory, 33 aparaty fotograficzne, trzy cyfrowe sondy, cyfrową kamerę video, kamerę endoskopową inspekcyjną.

4. W badanym okresie została opracowywana⁸⁵ oraz obowiązywała II aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w tym na obszarze dorzecza Odry. RZGW łącznie zgłosiło 608 uwag do elementów planów, w tym 99 uwag do projektu IIaPGW na obszarze dorzecza Odry.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: (...) *zgłoszone uwagi nie odnosiły się (...) konkretnie do obszaru (...) zlewni rzeki Iny, niemniej jednak wpływały one na ostateczny kształt i zakres poszczególnych elementów IIaPGW, w tym zestawu działań, a wypracowywane podejście odnosiło się również do jcwp z obszaru zlewni Iny.*

(akta kontroli str. 158-159, 164, 304, 308-309, 331, 892-893, 898-900)

Podstawą zestawu działań w IIaPGW dla jcwp były działania ukierunkowane na ochronę, poprawę stanu wód i sprzyjające osiągnięciu celów środowiskowych jcwp/jcwpd⁸⁶ oraz obszarów chronionych (działania podstawowe). Działania uzupełniające wskazane zostały na podstawie oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla jcwp i jcwpd.

Realizacja działań zaplanowanych w IIaPGW, w tym dla jcwp rzecznych wyznaczonych na Inie i jej dopływach, rozpoczęła się w lutym 2023 r.⁸⁷ Ocena postępu⁸⁸ w realizacji działań, w zakresie osiągnięcia celów środowiskowych dla wód powierzchniowych jest dokonywana w połowie 6-letniego cyklu obowiązywania zapisów planów gospodarowania wodami⁸⁹ oraz każdej następnej aktualizacji planów gospodarowania wodami⁹⁰. Ocenę osiągnięcia celów środowiskowych szerzej opisano w punkcie 2 niniejszego wystąpienia.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych w sprawie oceny skuteczności działań w IIaPGW wyjaśniła, że (...) (...) *zarówno ocenę w połowie cyklu, jak również ocenę skuteczności przejawiającą się w ocenie postępu w osiąganiu celów środowiskowych prowadzi się na szczeblu krajowym (w obszarach dorzecza). (...) Poza działaniami przypisanymi do realizacji Wodom Polskim istnieje szereg działań, za których wdrożenie odpowiedzialnych jest wiele innych jednostek. Minister Infrastruktury prowadzi monitoring postępów realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, (...). RZGW (...) stale korzystamy z danych monitoringowych (...) (PMS). Wyniki klasyfikacji czy oceny stanowią źródło wiedzy o stanie danej jcwp, natomiast na jej podstawie nie jesteśmy w stanie wyciągać wniosków, które dokładnie działanie miało wpływ na ich poprawę. Należy brać również pod uwagę to, że bardzo często odpowiedź środowiska na zaprogramowane i wdrożone działania jest rozciągnięta w czasie. Procesy fizykochemiczne zachodzące w środowisku wodnym mimo eliminacji presji mogą powodować, że zanieczyszczenia jeszcze długo będą obserwowane w wodzie lub w biocie. Stąd ocena postępu wdrożenia działań i ich skuteczności jest wykonywana*

⁸⁵ Dokumenty były opracowywane przez wykonawcę zewnętrznego, na zamówienie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej PGW WP. Dokumenty te aktualizuje się co sześć lat.

⁸⁶ Jednolite części wód podziemnych.

⁸⁷ Data wejście życie IIaPGW na obszarze dorzecza Odry to 23 lutego 2023 r.

⁸⁸ Przez ocenę postępu we wdrażaniu zestawów działań rozumie się wykonanie oceny stopnia realizacji wszystkich działań zapisanych w planach, z uwzględnieniem harmonogramu ich realizacji.

⁸⁹ Zgodnie z wymaganiami RDW.

⁹⁰ Natomiast ocena czy nastąpiła poprawa stanu wód po całym cyklu planistycznym (6 lat), jako ocena postępu w osiąganiu celów środowiskowych, jest procesem kontynuowanym w każdej kolejnej aktualizacji planów gospodarowania wodami.

dopiero w połowie cyklu planistycznego i na jego zakończenie, wcześniejsze oceny miałyby niski poziom ufności.

(akta kontroli str. 304-305, 309, 316-318)

W IIaPGW w załączniku 13, obejmującym zestawy działań dla poszczególnych jcwp wskazano te, które mają na celu poprawę stanu rzeki Iny i jej dopływów i osiągnięcie celów środowiskowych ustalonych dla jcwp wyznaczonych w zlewni Iny. Wśród nich brak było działań o charakterze przedsięwzięć inwestycyjnych znajdujących się w kompetencjach Wód Polskich, zostały one wcześniej zrealizowane na Inie i jej dopływach⁹¹. Do realizacji przez RZGW lub ZZ w Stargardzie zostały wskazane działania techniczne w obrębie Iny i jej dopływów.

(akta kontroli str. 2488, 2496)

W IIaPGW w załączniku 13 ujęte zostały m.in. działania związane z poprawą stanu wód rzeki Iny i jej dopływów⁹²:

- *Analiza możliwości likwidacji budowli poprzecznych/przebudowa budowli poprzecznych na bystrza/innych działach w zakresie zapewnienia drożności.* Działanie dotyczyło trzech jcwp.
- *Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp.* Działanie dotyczyło pięciu jcwp.
- *Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych.* Działanie dotyczyło ośmiu jcwp.
- *Kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb.* Działanie dotyczyło dziewięciu jcwp.
- *Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb.* Działanie dotyczyło dziewięciu jcwp.
- *Działania renaturyzacyjne*⁹³. Działanie dotyczyło sześciu jcwp.
- *Renaturyzacja jcwp z uwzględnieniem celów środowiskowych jcwp.* Działanie dotyczyło jednej jcwp.
- *Dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych.* Działanie dotyczyło pięciu jcwp⁹⁴. Jednostka odpowiedzialna za realizację: ZZ w Stargardzie, RZGW Szczecin, minister właściwy ds. gospodarki wodnej.
- *Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych.* Działanie dotyczyło pięciu jcwp.
- *Kontrola przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach i korzystania z wód.* Działanie dotyczyło dwóch jcwp.

(akta kontroli str. 304, 312-314, 321-327, 373-624)

Zgodnie z harmonogramem, RZGW w trybie ciągłym prowadził: *Realizację działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych, Kontrolę gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń*

⁹¹ W ww. zestawach działań zostały również wskazane działania inwestycyjne mające służyć poprawie stanu jcwp w zlewni Iny przypisane do realizacji innym podmiotom np. gminom: budowa sieci kanalizacyjnej, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa przepompowni ścieków itp.

⁹² Za ich realizację poza jednostkami organizacyjnymi Wód Polskich odpowiedzialne były także inne podmioty m.in. minister właściwy ds. gospodarki wodnej, Inspekcja Ochrony Środowiska, właściciele urządzeń, nadleśnictwa.

⁹³ Opis działania: *Analiza sposobu prowadzenia działań restytucyjnych z uwzględnieniem zachowania funkcji cieków oraz realizacja działań restytucyjnych na podstawie przeprowadzonej analizy (do 2027 r.).*

⁹⁴ Dopływ spod Kolonii Kolin, Struga Sowno, Wiśniówka, Struga Rzeplińska, Struga Ińsko

wodnoprawnych⁹⁵. Działanie *Dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych* było zaplanowane do realizacji do końca roku 2024. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła (..) *Dyrektor RZGW (...) przeprowadził weryfikację pozwoleń wodnoprawnych (...) i stwierdził brak udzielonych pozwoleń wodnoprawnych dla jcwp objętych działaniem*. Przeprowadzenie pozostałych działań zaplanowane zostało do realizacji do końca 2027 r. (akta kontroli str. 304, 312-314)

Rozporządzeniem nr 13/2016⁹⁶ Dyrektor RZGW ustanowił plan utrzymania wód⁹⁷ obejmujący region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz region wodny Ücker. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Nowy plan utrzymania wód jest opracowywany na poziomie centralnym przez Prezesa PGW WP. Dyrektor RZGW (...) nie otrzymał w latach ubiegłych dyspozycji dotyczących sporządzenia planu we własnym zakresie. (...) W 2021 r. PGW Wody Polskie podjęło próbę aktualizacji dotychczasowych PUW (...). (...), jednakże w wyniku uzgodnień z właściwymi organami wymienionymi w art. 57 i 58 ustawy udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko okazało się, że przegląd i aktualizacja dokumentów z 2016 r. w zakładanej formie jest niemożliwa i konieczne jest opracowanie zupełnie nowych dokumentów planistycznych wraz z przeprowadzeniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. (...)*

(akta kontroli str. 304, 313-314, 2488, 2495-2496, 2601-2602, 2605-2607)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *RZGW przy ustalaniu planów gospodarowania wodami bierze pod uwagę dane przekazywane przez inne organy (np. WIOŚ⁹⁸) i korzystamy z tych badań. (...) gromadząc dane poprzez urzędnika jakimi są ujęcia i punkty zrzutów gromadzimy kompleksową informację o presjach dla danej jcwp. Dokonywane są analizy, czy nie ma nadmiernego poboru lub zanieczyszczenia, a następnie w dokumentach planistycznych planuje się odpowiednie działania zmierzające do poprawy stanu wód (zarówno ilościowego jak i jakościowego).*

(akta kontroli str. 1251-1284)

W badanym okresie obowiązywały także inne programy dotyczące gospodarowania wodami. W ramach *Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód i pozostałego mienia skarbu Państwa* związanego z gospodarką wodną RZGW realizowało zadania mogące pozytywnie wpływać na stan wód w zlewni rzeki Iny, w tym w ramach realizacji zadania obsługi całorocznej. Działania realizowane w ramach ww. umów obejmowały m. in. prace związane porządkowaniem usuwaniem śmieci z koryt i brzegów cieków, jezior oraz wałów przeciwpowodziowych; utylizacją padłych zwierząt wyciągniętych z koryt cieków i kanałów.

⁹⁵ Szczegółowo opisane w dalszej części wystąpienia pokontrolnego (punkty 7 i 9).

⁹⁶ Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie planu utrzymania wód obejmującego region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz region wodny Ücker.

⁹⁷ Dalej: PUW.

⁹⁸ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

Działania wskazane do realizacji w zlewni rzeki Iny⁹⁹ w ustawie z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry¹⁰⁰ były zbieżne z działaniami wynikającymi z IIaPGW.

(akta kontroli str. 304, 314-316)

Kryteria wyboru odcinków cieków wydzielonych jako jcwp, również dla 26 wyznaczonych w zlewni rzeki Iny, zostały opracowane w ramach pracy *Aktualizacja wykazu JCWP i SCWP dla potrzeb kolejnej aktualizacji planów w latach 2015-2021 wraz z weryfikacją typów wód części wód*¹⁰¹.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *konieczność weryfikacji stosowanego do tej pory podejścia i metodyk (...) wyniknęła głównie z powodu pojawienia się nowych danych oraz niedostępnych wcześniej informacji (...), realizacji programów monitoringu i opracowania pierwszego raportu dla Komisji Europejskiej oraz z koniecznością pełniejszego uwzględnienia obszarów chronionych i korekty typologii jezior i granic jcwp.*

(akta kontroli str. 318-321)

W IIaPGW dokonano zmian w zakresie jcwp Iny i jej dopływów w sześciu przypadkach. W jednym przypadku dokonano scalenia¹⁰², w trzech rozdzielenia¹⁰³, w jednym wydłużenia¹⁰⁴ i w jednym zredukowania¹⁰⁵ jcwp.

(akta kontroli str. 321, 657-658)

5. Pracownicy RZGW posiadali dostęp¹⁰⁶ do danych i informacji wskazanych w art. 349 ust. 3, 5-11 ustawy Prawo wodne. RZGW nie prowadził badań jakości wód oraz nie posiadał dostępu do wyników monitoringu ciągłego wód powierzchniowych rzeki Iny i jej dopływów, gdyż taki monitoring nie był prowadzony.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: (...) *Naszym zdaniem rozwiązanie tego typu umożliwiające monitoring ciągły wód powierzchniowych powinno objąć nie tylko rzekę Inę, raczej powinno zostać przyjęte systemowo w całym kraju, na wszystkich wodach wyznaczonych jako jcwp. Wymagałoby to jednak zmian w przepisach prawnych – aktualnie żaden podmiot nie ma kompetencji ustawowych do prowadzenia monitoringu w takiej formie. (...).* RZGW nie zgłaszał potrzeby dostępu do co najmniej podstawowego zakresu analiz wody z rzeki Iny lub jej dopływów w trybie monitoringu ciągłego z odczytem on-line.

(akta kontroli str. 2378-2387, 2488, 2497)

Pracownicy RZGW otrzymywali z Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska GIOŚ w Szczecinie co miesiąc informacje o przekroczeniach¹⁰⁷

⁹⁹ W formie zamówienia zleconego wykonawcy zewnętrznemu - *Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp*. Jego zakres uwzględnia również działanie pn. *Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych* pochodzące z zestawu działań IIaPGW.

¹⁰⁰ Dz.U. poz. 1963, dalej: ustawa o rewitalizacji rzeki Odry.

¹⁰¹ Praca ta została realizowana na zlecenie KZGW.

¹⁰² Ina od Dopływu spod Jarostowa do Dopływu ze Sławęcina, bez Dopływu ze Sławęcina.

¹⁰³ Ina od źródeł do Stobnicy, Wardynka, Stobnica.

¹⁰⁴ Struga Sowno.

¹⁰⁵ Reczyca.

¹⁰⁶ Były to dane publicznie dostępne <https://www.gov.pl/web/gios/stan-srodowiska-monitoring-wod>.

¹⁰⁷ Wśród wskazanych jcwp z przekroczeniami były m.in. części wód w zlewni Iny: Ina od źródeł do Stobnicy, Ina od Stobnicy do Krąpieli, Krąpiel od Kanii do ujścia, Stobnica, Struga Inisko, Giednica, Wardynka. Przekroczenia norm dotyczyły następujących substancji: benzo(g,h,i)perylen, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, fluoranten, cypermetryna.

dopuszczalnych norm środowiskowych stwierdzonych w trakcie badań prowadzonych w ramach PMŚ, w tym o wysokich stężeniach wskaźników chemicznych¹⁰⁸. Informacje te były przekazywane odpowiednim zarządom zlewni do służbowego wykorzystania.

(akta kontroli str. 2378-2387, 2497)

W kontrolowanym okresie pracownicy RZGW nie mieli dostępu do bazy danych dotyczących zasobności gleb na terenie zlewni rzeki Iny w azot i fosfor oraz zanieczyszczenia azotanami wód w profilu glebowym do 90 cm od powierzchni gruntu prowadzonej przez okręgową stację chemiczno-rolniczą. RZGW nie było informowane o zanieczyszczeniu wód w profilu glebowym azotanami w pobliżu wód powierzchniowych. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że (...) *Takie dane potencjalnie mogłyby być wykorzystane w realizacji naszych zadań związanych z planowaniem w gospodarowaniu wodami, dlatego planujemy w najbliższym czasie rozpoznać zakres tych danych i możliwości ich pozyskania z Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Szczecinie.* (akta kontroli str. 2378-2387)

Analizy dotyczące stanu wód, źródeł zanieczyszczeń, zagrożenia możliwości osiągnięcia celów środowiskowych i działań mających na celu poprawę stanu wód były wykonywane podczas sporządzania planu gospodarowania wodami i dokumentacji planistycznych opracowanych na jego potrzeby. Prace planistyczne zostały zrealizowane przez wykonawców zewnętrznych¹⁰⁹ przy współpracy grup roboczych, w których skład wchodził przedstawiciele wszystkich regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Plan gospodarowania wodami przygotowywany był dla całego dorzecza Odry. W okresie objętym kontrolą nie prowadzono analiz ukierunkowanych na warunki regionalne lub lokalne. Zagrożenie ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych poszczególnych jcwp oraz przyczyny tych zagrożeń wskazano, w przypadku zlewni Iny i jej dopływów, w załączniku 1 do IIPGW. Stwierdzono, że w zlewni Iny i jej dopływów zagrożone takim ryzykiem są 23 jcwp¹¹⁰.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, (...) *analizy dotyczące stanu wód, źródeł zanieczyszczeń, zagrożenia możliwości osiągnięcia celów środowiskowych i działań mających na celu poprawę stanu wód były wykonywane podczas sporządzania planu gospodarowania wodami i dokumentacji planistycznych opracowanych na jego potrzeby. W przypadku stwierdzenia zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla (...) jcwp przeanalizowano przyczyny tych zagrożeń i do planu gospodarowania wodami, do zestawu działań dla danej jcwp, wprowadzono działania uzupełniające stosowne do zidentyfikowanych przyczyn zagrożeń.*

(akta kontroli str. 2378-2387, 2562-2585)

¹⁰⁸ Informacje w zakresie zlewni rzeki Iny, to nie pochodziły z całego okresu objętego kontrolą – najwcześniejsze dane dot. przekroczenia norm dotyczyły marca 2024.

¹⁰⁹ Na zamówienie KZGW.

¹¹⁰ Ina od źródeł do Stobnicy; Wardynka; Stobnica; Reczyca; Kanał Sławęcín; Dopływ z Piasecznika; Dopływ spod Kolonii Kolin; Mała Ina od źródeł do Kanału Pomietów wraz z Kanałem Pomietów –i Strumień Smardzyński ; Krąpiel od źródeł do Kanii wraz z Kanią ; Sokola; Krępa; Giełdnica; Pęczinka ; Mała; Struga Sowno; Wiśniówka; Struga Goleniowska; Krąpiel od Kanii do ujścia; Ina od Krąpeli do Strugi Goleniowskiej; Struga Rzeplińska; Ina od Stobnicy do Krąpeli; Ina od Strugi Goleniowskiej do ujścia; Struga Ińsko.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, (...) *Przed wejściem w życie aktualnie obowiązującego Prawa wodnego (...) dostępny był instrument do takich analiz – warunki korzystania z wód regionu wodnego i zlewni. Były to dokumenty o większej szczegółowości niż plany gospodarowania wodami, ukierunkowane na warunki regionalne lub lokalne, przyjmowane w formie aktu prawa miejscowego. Określały one m.in. priorytety w zaspokajaniu potrzeb wodnych, czy ograniczenia w korzystaniu z wód na obszarze regionu wodnego, jego części lub w konkretnych jednolitych częściach wód niezbędne dla osiągnięcia celów środowiskowych. (...). W planach gospodarowania wodami nie można wskazywać zakazów czy ograniczeń, a jedynie cele środowiskowe, które należy osiągnąć. (...) Mając na uwadze skalę zagrożenia nieosiągnięciem celów środowiskowych w jednolitych częściach wód w całym kraju przywrócenie tego lub stworzenie podobnego narzędzia prewencyjnego i realnie ograniczającego presje antropogeniczne na wody wydaje się uzasadnione i potrzebne.*

(akta kontroli str. 2379, 2385)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych w sprawie posiadania przez pracowników RZGW informacji o presjach w zakresie niezbędnym do podejmowania działań dla uzyskania dobrego stanu wód wyjaśniła: (...) *posiadamy wystarczające informacje o presjach (...). (...) Jednak z uwagi na to, że presje mają różne źródła, związane z różnymi obszarami, a przeważają w zasadzie presje obszarowe, do osiągnięcia celów środowiskowych w wymaganym terminie niezbędna jest realizacja wszystkich działań wskazanych w zestawach działań dla poszczególnych jcwp. Za ich realizację odpowiedzialne są różne podmioty. Niestety przepisy nie przewidują żadnych sankcji lub kar dla podmiotów za niezrealizowanie ww. działań w wymaganym terminie. (...).*

(akta kontroli str. 2378-2387)

6. RZGW gromadził dane dotyczące gospodarowania wodami w prowadzonym systemie teleinformatycznym SIGW, o którym mowa w art. 329 ustawy Prawo wodne, w tym z wykorzystaniem jednego z modułów Informatycznego Systemu Ośłony Kraju¹¹¹ - ISOK-SIGW. W ISOK-SIGW, ewidencjonowane były m.in. pozwolenia wodnoprawne¹¹², a dane obejmowały w szczególności: znak decyzji administracyjnej, datę jej wydania i obowiązywania, organ wydający, nazwę podmiotu oraz normatywy¹¹³ wynikające z wydanej decyzji administracyjnej¹¹⁴.

(akta kontroli str. 1474, 1251-1284, 1753-1798)

RZGW gromadził dane dotyczące gospodarowania wodami również w katastrze wodnym¹¹⁵. W GIS ewidencjonowane były m.in. miejsca poboru wody i miejsca zrzutów ścieków, dla których wydano pozwolenia wodnoprawne, informacje dotyczące pozwolenia wodnoprawnych¹¹⁶. Zgodnie z wydanymi pozwoleniami

¹¹¹ Dalej: ISOK.

¹¹² W module *Zgody wodnoprawne*.

¹¹³ Np. dopuszczalne ilości poboru wody.

¹¹⁴ W SIGW na obszarze działania RZGW, według stanu na 14 marca 2025 r. zarejestrowano 5 539 pozwoleń wodnoprawnych, w tym: 5 137 posiadało status decyzji obowiązującej, 63 posiadało status obowiązującej ze zmianami, a osiem posiadało status nieobowiązującej. W trzech przypadkach brak było informacji o statusie decyzji.

¹¹⁵ Dalej: kataster lub GIS.

¹¹⁶ Takie jak: znak decyzji administracyjnej, data jej wydania i obowiązywania, organ wydający, nazwa podmiotu oraz normatywy wynikające z wydanej decyzji.

wodnoprawnymi liczbą punktowych źródeł zanieczyszczeń¹¹⁷, tj. wylotów służących do wprowadzania ścieków do wód rzeki Iny i jej głównych dopływów, obejmowała: 50 komunalnych źródeł, 182 pozostałe źródła oraz 23 przemysłowe źródła.

(akta kontroli str. 1251-1284, 1474)

Kierownik Wydziału Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami RZGW¹¹⁸ wyjaśnił, że (...) *przed wprowadzeniem SIGW, RZGW w Szczecinie prowadziło kataster wodny, który nie był systemem ujednoliconym (...). Od 2018 r. weszły w życie zapisy nowej ustawy Prawo wodne i dawny kataster stał się SIGW. (...) w katastrze wodnym nadal gromadzone i aktualizowane są dane, a inauguracja ISOK, którego jednym z modułów jest SIGW, miała miejsce w 2019 r. Działanie produkcyjne SIGW w ramach ISOK rozpoczęło się w latach 2021/2022 (dotyczy rejestrów Zgody wodnoprawne, Przedmioty zgód i powiązanych), a dodatkowo prowadzone były modyfikacje systemu, również w latach 2023 i 2024 polegające m.in. dostarczeniu nowych funkcjonalności (planuje się dalszą modyfikację i rozbudowę ISOK, wynikającą z potrzeb i wymagań funkcjonalnych jego użytkowników).*

(akta kontroli str. 1235-1250)

ISOK-SIGW oraz GIS były użytkowane w RZGW równolegle i gromadzono w nich zbliżone dane. Kierownik Wydziału SIGW wyjaśnił: *więcej danych użytkowych, dotyczących przede wszystkim pozwoleń wodnoprawnych wydanych przed 2018 r., znajduje się bazach katastralnych. (...). Stary kataster jest utrzymywany w aktualności i jest uzupełniany siłami komórek SIGW (wydział RZI w RZGW oraz działy ZZI w zarządach zlewni). W zakresie ISOK jest szersze grono komórek organizacyjnych PGW WP zaangażowanych we wprowadzanie danych, zgodnie z przyjętą procedurą. I tak na przykład, za wprowadzanie danych do ISOK w zakresie zgód wodnoprawnych, odpowiedzialne są komórki merytoryczne, tj. wydające/przyjmujące zgody wodnoprawne i komórki SIGW. Do ISOK mają dostęp wszyscy pracownicy PGW WP (w tym ZZ, Nadzoru Wodnego¹¹⁹) a uprawnienia do poszczególnych modułów i ich rejestrów oraz poziom tych uprawnień, zostały przydzielone odgórnie, w zależności od komórki organizacyjnej PGW WP. Do GIS mają również dostęp wszyscy pracownicy – w formie „podgląd”, a uprawnienia do „edycji” mają niektóre komórki właściwe do pracy z danymi, tj. RZI i ZZI.*

(akta kontroli str. 1235-1250)

Ponadto RZGW prowadził wykaz decyzji administracyjnych, w tym pozwoleń wodnoprawnych¹²⁰ w programie Excel. Plik ten zawierał decyzje administracyjne wydane od 2004 r. oraz pozostałe dane ich dotyczące, w tym: numer i datę pozwolenia, oznaczenie organu wydającego, krótki opis treści pozwolenia, oznaczenie miejsca obowiązywania pozwolenia.

(akta kontroli str.1480-1481, 1251-1284)

W RZGW prowadzono także dokumentację w formie papierowej, tj. w formie tzw. ankiet sporządzonych dla poszczególnych obiektów/urządzeń wodnych objętych pozwoleniami.

(akta kontroli str. 1251-1284)

¹¹⁷ Ustalonych na podstawie danych z GIS.

¹¹⁸ Dalej: Kierownik Wydziału SIGW.

¹¹⁹ Dalej: NW.

¹²⁰ Przekazany razem z katastrem wodnym.

W katastrze wodnym nie gromadzono całościowych danych o czynnikach wpływających na stan wód rzeki Iny i jej dopływów¹²¹. Struktura danych katastru nie przewidywała gromadzenia pełnych danych o czynnikach np. danych o hydrologii rzeki czy czynnikach biologicznych. W ISOK – w module pn. *Hydroportal* – dostępne były dane dotyczące lokalizacji punktów monitoringu, a ocena stanu wód była dostępna w module *Plany gospodarowania wodami* i stanowiła jedną z informacji zawartych w kartach charakterystyki jcwp podłączonych do warstw z grupy *Plany gospodarowania wodami*.

(akta kontroli str. 1251-1284)

W sprawie zakładów funkcjonujących na terenie zlewni rzeki Iny, odprowadzających ścieki o zwiększonym zasoleniu Kierownik Wydziału SIGW wyjaśnił: *Informacje o tego typu zakładach gromadzone są w ramach rejestru „Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi”. Jednym z parametrów tego rejestru jest nazwa rodzaju ścieków, np. przemysłowe: wykorzystane solanki, wody lecznicze i termalne.*

(akta kontroli str. 1251-1284, 2438-2486)

Część zasobów gromadzonych w SIGW udostępnianych było do wglądu w portalu pn. *Hydroportal*. Była to aplikacja mapowa umożliwiająca uzyskanie informacji np. w zakresie map ryzyka powodziowego, wstępnego ryzyka powodziowego i zagrożenia powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym, gospodarowania wodami¹²², przeciwdziałania skutkom suszy.

(akta kontroli str. 1235-1250)

W wyniku badania próby 78 pozwoleń wodnoprawnych dotyczących trzech gmin z terenu zlewni rzeki Iny, wydanych w latach 2009–2017 przez trzech starostów¹²³ stwierdzono, że żadne z ww. pozwoleń nie zostało ujęte w ISOK-SIGW, a 17 z nich wydane przez Starostę Choszczeńskiego, nie zostało wprowadzone ani do ISOK-SIGW ani do GIS, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1474-1479, 2365, 2375)

RZGW nie wprowadzało do ISOK- SIGW danych w zakresie wielkości poboru wód powierzchniowych lub wód podziemnych oraz wielkości zrzutów ścieków do wód lub do ziemi, według wartości rzeczywistych. Choć obowiązek opomiarowania został odroczony do dnia 1 stycznia 2027 r. to jednak w części pozwoleń wodnoprawnych nakładano na korzystających z wód obowiązek instalacji urządzeń pomiarowych i archiwizowania ich wskazań. Badanie w zakresie gromadzenia danych, o których mowa art. 329 ust. 2 pkt 7 ww. ustawy, tj. ujęcia w ISOK-SIGW lokalizacji źródeł zanieczyszczeń punktowych i obszarowych wraz z ich charakterystyką wykazało, że ujęto wszystkie badane lokalizacje¹²⁴.

(akta kontroli str. 1194, 1218, 2365, 2373-2374, 2560)

Badanie ujęcia danych z 11 pozwoleń wodnoprawnych¹²⁵ dotyczących poboru wód powierzchniowych oraz odprowadzania ścieków lub wód do wód rzeki Iny

¹²¹ Gromadzono dane dotyczące lokalizacji punktów monitoringu.

¹²² W tym karty charakterystyk jcwp rzeki Iny i jej dopływów.

¹²³ Przez Starostę Choszczeńskiego (28 pozwoleń), Starostę Stargardzkiego (37 pozwoleń), Starostę Goleniowskiego (13 pozwoleń).

¹²⁴ Z 11 badanych pozwoleń wodnoprawnych, w tym jednego pozwolenia zintegrowanego.

¹²⁵ W tym jednego zintegrowanego pozwolenia wodnoprawnego.

i jej dopływów oraz do odbiorników połączonych z tymi rzekami obowiązujących w latach 2022-2025 wykazało, że:

- osiem pozwoleń wodnoprawnych zostało wprowadzonych do GIS, dwa nie zostały wprowadzone, a jedno wprowadzono tylko w zakresie poboru wód, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- osiem pozwoleń zostało wprowadzonych do ISOK-SIGW, a trzy nie zostały wprowadzone, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- dane z sześciu pozwoleń wodnoprawnych wprowadzono do ISOK-SIGW w całości, dwa pozwolenia ujęto z pominięciem niektórych elementów składowych, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- dane w zakresie ilości ścieków z pozwolenia wodnoprawnego wprowadzono przy każdym pozwoleniu w GIS. Takich danych nie wprowadzono do ISOK-SIGW w przypadku pozwoleń ujętych w tym systemie, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- dane w zakresie jakości ścieków z pozwolenia wodnoprawnego wprowadzono przy każdym pozwoleniu w GIS. Takich danych nie wprowadzono do SIGW w przypadku pozwoleń ujętych w tym systemie.

(akta kontroli str. 1191-1194, 1285-1286, 1218, 2365, 2373-2374)

7. W badanym okresie w odniesieniu do planowania i realizacji kontroli obowiązywało zarządzenie Prezesa PGW WP z 22 stycznia 2020 r. w sprawie wprowadzenia „Zasad przeprowadzania kontroli gospodarowania wodami obowiązujących w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie”¹²⁶. W zakresie identyfikacji i zamykania nielegalnych wylotów wytyczne ustalił KZGW¹²⁷. RZGW zgodnie z zarządzeniem w sprawie zasad przeprowadzania kontroli opracowało plany kontroli oraz informacje o przeprowadzonych kontrolach. W latach 2022 – 2024 zaplanowano i przeprowadzono na terenie działania RZGW odpowiednio: 11 kontroli w 2022 r., 12 w 2023 r., 16 w 2024 r., w tym siedem na terenie zlewni rzeki Iny¹²⁸.

(akta kontroli str. 255-286, 1840-1849)

W badanym okresie RZGW przeprowadził¹²⁹ 15 kontroli gospodarowania wodami¹³⁰ na terenie zlewni Iny, w tym siedem planowych oraz osiem kontroli doraźnych¹³¹. Kontrole te objęły około 5% podmiotów korzystających ze środowiska na podstawie pozwoleń wodnoprawnych. W przypadku 11 z nich nie stwierdzono nieprawidłowości. Stwierdzone w pozostałych kontrolach nieprawidłowości dotyczyły m.in. nieprawidłowego stanu technicznego urządzeń służących do poboru wód podziemnych, nieprzewodzenia kompletnej

¹²⁶ Dalej: zarządzenie w sprawie zasad przeprowadzania kontroli.

¹²⁷ Pisma: KUM.452.4.2021 z 30 lipca 2021 r. oraz KUM.4215.2.20222 z 1 czerwca 2022 r.

¹²⁸ Na 2025 r. zaplanowano 18 kontroli.

¹²⁹ Pięć z przeprowadzonych w latach 2022-2024 kontroli dotyczyło oczyszczalni ścieków odprowadzających oczyszczone ścieki do rzeki Iny i jej dopływów. Żadna z kontroli nie dotyczyła przestrzegania zakazów związanych z wprowadzaniem ścieków do wód i ziemi, określonych w art. 77 ust. 1 upw. Sześć kontroli dotyczyło przestrzegania warunków określonych pozwoleniami wodnoprawnymi w zakresie poboru wód powierzchniowych i odprowadzania wód opadowych i roztopowych oraz ścieków do wód i ziemi w zakresie obowiązku utrzymywania urządzeń wodnych – wylotu. W przypadku 10 kontroli środkiem dowodowym, oprócz analizy dokumentacji, było przeprowadzenie oględzin.

¹³⁰ W tym ośmiu kontroli dotyczących podmiotów zajmujących się jedynie gospodarką ściekową.

¹³¹ Zakres przedmiotowy trzech kontroli obejmował art. 334 pkt 1, 2 i 3 upw; dwóch art. 334 pkt 1, 2 i 3 oraz art. 552, jednej art. 334 pkt 1, 2 i 4, jednej art. 334 pkt 1, jednej art. 334 pkt 4 i 6, jednej art. 334 pkt 5 i 9 oraz jednej art. 334 pkt 1, 2 i 5 upw.

dokumentacji związanej z eksploatacją ujęcia, w tym w zakresie prowadzenia pomiarów ilości pobieranej wody. Po zakończeniu kontroli podjęto działania w celu ich usunięcia¹³². W przypadku jednej kontroli doraźnej¹³³, nie wydano zarządzenia pokontrolnego, a sprawę przekazano do sześciu podmiotów z prośbą o podjęcie działań w zakresie ich kompetencji.

NIK wskazuje, że przy założeniu, że na terenie zlewni rzeki Iny obowiązywało w 2025 r. 314 pozwoleń wodnoprawnych, a w okresie ostatnich trzech lat przeprowadzono 15 kontroli, to przy dotychczasowym tempie kontroli skontrolowanie przestrzegania tych pozwoleń zajęłoby ok. 60 lat.

(akta kontroli str. 162-163, 230-232, 1117, 1321-1473, 1836, 1815, 1817, 1835-1836, 1852)

Z 15 przeprowadzonych w badanym okresie kontroli, trzy¹³⁴ zostały podjęte w związku z możliwością wystąpienia istotnych zaniedbań w zakresie gospodarki wodnej, w wyniku których mógłby powstać stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzi albo zwierząt bądź środowisku¹³⁵. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1852, 2332, 2337-2339)

Na 15 przeprowadzonych kontroli skontrolowano tylko jedną gminę z terenu zlewni rzeki Iny. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: (...) *Zgodnie z (...) zarządzeniem nr 4/2020 (...) w sprawie wprowadzenia „Zasad przeprowadzania kontroli (...)” przy opracowywaniu planu kontroli brane są pod uwagę wytyczne (...) Prezesa Wód Polskich, (...). Kolejnym czynnikiem są obowiązujące plany i programy dotyczące gospodarki wodnej (...). (...) brane są również pod uwagę wszelkiego rodzaju informacje/skargi/wnioski wpływające do RZGW w Szczecinie od osób fizycznych, innych organów administracji publicznej oraz jednostek Wód Polskich (...). (...) Podczas opracowywania planu kontroli za priorytet uznaje się sposób korzystania z wód bądź działania niekorzystnie wpływające na wody. W tym przypadku nie jest istotnym czy podmiotem korzystającym z wód jest gmina, osoba fizyczna czy przedsiębiorca. (...) (...) Tym samym sporządzając plan kontroli na dany rok bądź realizując kontrole doraźne, Dyrektor RZGW nie kieruje się położeniem administracyjnym podmiotu czy miejsca korzystania z wód, a bierze pod uwagę wszystkie wyżej wymienione wytyczne, zalecenia, plany i programy oraz zgłoszenia zewnętrzne i wewnętrzne.*

(akta kontroli str. 1852, 2332, 2339-2340)

¹³² W żadnym przypadku nie wydano decyzji o wstrzymaniu działalności zakładu. Nie zakazano korzystania z wód.

¹³³ Kontrola doraźna podjęta po informacji przekazanej do RZGW przez kierownika NW w Goleniowie w zakresie stwierdzenia zrzutu ścieków do wód rzeki Iny wylotem z oczyszczalni ścieków w Goleniowie.

¹³⁴ Kontrola SZ.RUK.452.17.2022.AŁ przeprowadzona w związku z informacją NW w Choszczynie o wprowadzeniu ścieków bezpośrednio z oczyszczalni ścieków w m. Recz do rowu R-A1 i bezpośrednio do rzeki Ina.; kontrola SZ.RUK.452.22.2022.AŁ przeprowadzona w związku z zawiadomieniem Dyrektora ZZ w Stargardzie dotyczącym pojawienia się w próbkach wody podziemnej pobieranej ze studni głębinowej wierconej, zwiększonej zawartości jonów chlorkowych i związanej z tym zwiększonej przewodności; kontrola SZ.RUK.452.23.2022.PM przeprowadzona w związku z informacją (zawartą w notatce służbowej sporządzonej przez Kierownika NW w Goleniowie), że wylotem odprowadzającym ścieki z oczyszczalni ścieków w Goleniowie wprowadzane były ścieki z osadami, na których zerowały ryby.

¹³⁵ Zakres przedmiotowy kontroli obejmował art. 334 pkt 1, 2 i 3 ustawy Prawo wodne.

Wszystkie kontrole (15) przeprowadzono w godzinach pracy kontrolowanych podmiotów, uprzednio zawiadamiając je o przeprowadzeniu kontroli. Nie kontrolowano podmiotów odprowadzających wody wykorzystane z obiektów chowu lub hodowli ryb. Skontrolowano pięć oczyszczalni ścieków odprowadzających oczyszczone ścieki do Iny i jej dopływów. Żadna z przeprowadzonych kontroli nie dotyczyła przydomowej oczyszczalni ścieków. Trzy kontrole¹³⁶ (z 15) przeprowadzono w sposób korespondencyjny¹³⁷. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1852, 2332, 2339)

Dyrektor RZGW, pełniąc od 1 lipca 2024 r. funkcję Regionalnego Inspektora Wodnego w Szczecinie, zapewnił przeprowadzenie przez pracowników RZGW kontroli gospodarowania wodami, o których mowa w art. 334 ustawy Prawo wodne, w tym ww. kontrole. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: (...) *Pismem z 13 stycznia 2025 r. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury poinformował, że w Biuletynie Informacji Publicznej, (...) zamieszczony został projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw wspierających bezpieczeństwo rzeki Odry w zakresie gospodarki wodnej. Powyższa ustawa zakłada likwidację Inspekcji Wodnej jako wyodrębnionej formacji, na rzecz wzmocnienia potencjału personalnego i finansowego kontroli gospodarowania wodami.*

(akta kontroli str. 1821-1822)

Prezes PGW WP wyjaśniła, że (...) *Utworzenie Inspekcji Wodnej (...) jest jednym z rozwiązań, jakie ustawa (...) o rewitalizacji rzeki Odry przewidziała w celu przeciwdziałania wystąpieniu w przyszłości wystąpienia podobnej katastrofy. Działanie Inspekcji Wodnej w żadnej mierze nie przyczyniłoby się jednak do szybkiego polepszenia stanu wód rzeki Odry (...). Ustawa (...) o rewitalizacji rzeki Odry skoncentrowała swoje uregulowania na konglomeracie inwestycyjnym i administracyjnym, pominęła zaś cel kluczowy - doprowadzenie do możliwości samooczyszczenia się rzeki. Powołanie (...) Inspekcji Wodnej, byłoby nieskuteczne w starciu z utrzymującym się zanieczyszczeniem wód drugiej najdłuższej polskiej rzeki i nie dałoby żadnej gwarancji na doprowadzenie stanu ekologicznego wód do stanu co najmniej dobrego. Pozytywne skutki działań kontrolnych i represyjnych realizowanych przez Inspekcję Wodną dla poprawy stanu wód nie byłyby odczuwalne i nie miałyby większego znaczenia dla oczekiwanego szybkiego osiągnięcia tej poprawy. Potencjalne wydatki poniesione na Inspekcję Wodną (...) byłyby nieracjonalne i nieuzasadnione. Istotne wątpliwości natury prawnej budziło także to, czy Wody Polskie jako państwowa osoba prawna (...), powinna być bazą dla utworzenia formacji umundurowanej i uzbrojonej, realizującej zadania o charakterze w dużej mierze typowym dla Inspekcji Ochrony Środowiska, a w szczególności Policji oraz Państwowej Straży Rybackiej, (...). Analiza przedmiotowych rozwiązań przez obecne Kierownictwo Wód Polskich dała podstawę do przyjęcia poglądu o całkowitym braku zasadności tworzenia w strukturze Wód Polskich tego rodzaju formacji i konieczności uchylecia przepisów przewidujących jej utworzenie. Dlatego też, już na początku marca 2024 r. Wody Polskie sygnalizowały do Ministerstwa Infrastruktury konieczność podjęcia działań legislacyjnych (Wody Polskie nie posiadają kompetencji w tym obszarze) zmierzających do odstąpienia od*

¹³⁶ Kontrola SZ.RUK.452.28.2022.KG; SZ.RUK.452.31.2022.KG, SZ.RUK.452.2.2024.BH.

¹³⁷ Korespondencyjny sposób prowadzenia kontroli został wskazany w piśmie Prezesa Wód Polskich z dnia 29 marca 2019 r., znak: KUK.452.2.2019.

tworzenia w Wodach Polskich Inspekcji Wodnej i uchylenie przepisów konstytuujących tę formację. (...) Ostatecznie, projekt ustawy o zmianie ustawy o rewitalizacji rzeki Odry oraz niektórych innych ustaw, przewidujący nowe rozwiązania merytoryczne nakierowane na poprawę stanu wód rzeki Odry oraz uchylenie przepisów o utworzeniu i działaniu Inspekcji Wodnej w strukturze Wód Polskich, został wprowadzony do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów w dniu 15 sierpnia 2024 r., a Ministerstwo Infrastruktury rozpoczęło proces uzgodnień wewnętrznych. Prace legislacyjne nad projektem ustawy znoszącym Inspekcję Wodną są nadal prowadzone przez Ministerstwo Infrastruktury. (...) Aktualnie proces legislacyjny znajduje się na etapie uzgodnień międzyresortowych. (...).

(akta kontroli str. 2587-2594)

RZGW nie uczestniczył w kontrolach dotyczących ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie¹³⁸. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że (...) *nie zaobserwowaliśmy niszczenia w wyniku działalności rolniczej stref buforowych przez wycinkę nabrzeżnych zadrzewień oraz intensywnej gospodarki do samego brzegu cieków oraz nie współpracowaliśmy w tym zakresie z IOŚ. NW w Goleniowie podejmuje od kilku lat działania ochrony nadbrzeżnych zadrzewień, zapobiegając zgryzaniu pni drzew i ich powalaniu w koryto rzeki przez bobra europejskiego, poprzez zabezpieczenie pni siatką stalową. Prowadzone są także działania nasadzeń drzew. W 2024 r. posadzono 30 szt. drzew na brzegach rzeki Iny na odcinku przebiegającym przez miasto Goleniów, a na 2025 r. zaplanowano posadzenie 100 szt. drzew na brzegach rzeki Iny.*

(akta kontroli str. 1815 , 1820- 1821)

RZGW nie kontrolował na terenie zlewni rzeki Iny sposobu gospodarowania wodami na obszarach rolniczych z wykorzystaniem zastawek. Nie przeprowadzał ani nie zlecał badań hydrobiologicznych rzeki Iny i jej dopływów oraz nie badał obecności w tych wodach substancji pochodzących z farmaceutyków.

(akta kontroli str. 1815, 1821)

Badanie wszystkich 15 przeprowadzonych w badanym okresie kontroli na terenie zlewni rzeki Iny wykazało, że m.in.:

- we wszystkich przypadkach z kontroli został sporządzony protokół;
- kontrole przeprowadzono w zespole co najmniej dwuosobowym¹³⁹;
- o kontrolach zawiadomiono kontrolowanego¹⁴⁰;
- w dziewięciu przypadkach przeprowadzający kontrolę nie złożyli przed podjęciem czynności kontrolnych do akt kontroli pisemnego oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie z udziału w kontroli, co było niezgodne z zarządzeniem w sprawie kontroli i zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

¹³⁸ Dalej: WIOŚ.

¹³⁹ Za wyjątkiem trzech kontroli przeprowadzanych korespondencyjnie.

¹⁴⁰ Wskazując zakres i termin przeprowadzenia kontroli oraz miejsce rozpoczęcia czynności kontrolnych.

- w dwóch przypadkach kontrolę wszczęto przed upływem siedmiu dni od dnia doręczenia zawiadomienia, co było niezgodne z zarządzeniem w sprawie kontroli i zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto w ramach jednej kontroli¹⁴¹, nie zostały wyjaśnione przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach komunalnych¹⁴² oraz znacznego wzrostu ilości ścieków oczyszczonych z oczyszczalni Chociwel¹⁴³, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 255-284, 1852, 2100-2330, 2331-2332, 2336-2337, 2355-2357, 2359-2361)

RZGW dokonywał identyfikacji podmiotów korzystających z wód rzeki Iny i jej dopływów na podstawie uzyskanych pozwoleń wodnoprawnych oraz działających nielegalnie¹⁴⁴. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: (...) *Identyfikacja odbywa się poprzez dane zgromadzone w prowadzonym w myśl art. 330 ust. 1 ustawy Prawo wodne SIGW (dla podmiotów posiadających pozwolenie wodnoprawne bądź takich, którym pozwolenia wodnoprawne wygasły). Niezależnie w przypadku zgłoszenia zewnętrznego czy jednostek podległych, z którego wynika, że podmiot korzysta z wód bez odpowiednich zgód wodnoprawnych, przeprowadzana jest kontrola (...), w ramach której prowadzone są czynności przygotowujące do jej przeprowadzenia poprzez m.in. uzyskanie wypisów z ewidencji gruntów i budynków.*

(akta kontroli str. 285-288; 1824-1827)

W ewidencji¹⁴⁵ wylotów ścieków oraz wód opadowych i roztopowych do Iny i jej dopływów ujęto 25 nielegalnych wylotów. Każde ze zidentyfikowanych urządzeń zostało objęte weryfikacją formalnoprawną pozwalającą na ustalenie ich statusu (legalności). Dwanaście wylotów zostało zamkniętych, dla siedmiu wylotów stan prawny został uregulowany¹⁴⁶, cztery wyloty zostały zlikwidowane, a dwa wyloty objęte pozwoleniem wodnoprawnym nie zostały wykonane¹⁴⁷.

NIK wskazuje, że przyjęty przez RZGW sposób identyfikacji nie umożliwia identyfikacji urządzeń lub realizacji usług wodnych, które nigdy nie były objęte pozwoleniem wodnoprawnym.

(akta kontroli str. 2525, 2532)

¹⁴¹ S.RUK.451.31.2024BP.

¹⁴² W sprawozdaniu z badań (próbki pobrane 21-22 sierpnia 2024 r., przyjęte do badań 22 sierpnia 2024 r.) BZT₅ wynosił 28 mg/l O₂ przy normie mniejszej lub równej 25 mg/l O₂. W sprawozdaniu z badań (próbki pobrane 27-28 lipca 2023 r., przyjęte do badań 28 lipca 2023 r.) zawiesina ogólna wynosiła 36 mg/l, przy normie mniejszej lub równej 35 mg/dm³. W sprawozdaniu z badań (próbki pobrane 18-19 grudnia 2023 r., przyjęte do badań 19 grudnia 2023 r.) BZT₅ wynosił 29 mg/l O₂ przy normie mniejszej lub równej 25 mg/l O₂.

¹⁴³ W 3 pierwszych kwartałach 2023 r. – wyniósł 100 120 m³, już w pierwszych 3 kwartałach 2024 r. wyniósł 140 396 m³.

¹⁴⁴ Prezes PGW WP pismem KUM.452.4.201 z 30 lipca 2021 r. polecił przeprowadzenie identyfikacji i lokalizacji wylotów kanalizacji (rur, koryt, kanałów itp.) służących do odprowadzania ścieków, wód opadowych i roztopowych oraz kanalizacji odpływów burzowych. Pismem tym polecił również podjęcie oceny ich legalności zarówno w zakresie wykonania, a także korzystania z ww. wylotów. Prezes PGW WP pismem z 1 czerwca 2022 r. znak KUM.4218.2.2022 polecił Dyrektorom RZGW sprawowanie bezpośredniego nadzoru nad realizacją zadania poleconego pismem z 30 lipca 2021 r.

¹⁴⁵ Identyfikacja nielegalnych urządzeń wodnych i wylotów ścieków oraz wód opadowych lub roztopowych odbywała się na podstawie danych zgromadzonych w SIGW.

¹⁴⁶ Na dzień 20 maja 2025 r.

¹⁴⁷ Zgodnie z pismem zarządcy drogi inwestycja, z którą związane miało być wykonanie wylotów oraz odprowadzanie nimi wód opadowych lub roztopowych, nie została zrealizowana.

Badanie przeprowadzone na próbie pięciu podmiotów zlokalizowanych na terenie zlewni rzeki Iny, korzystających z usług wodnych wykazało, że trzy z nich nie przekazały¹⁴⁸ wyników za rok 2024 prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, w zakresie określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, na podstawie art. 304 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne. RZGW posiadał wykaz podmiotów objętych obowiązkiem sprawozdawczości.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *W 2023 r. RZGW wzywał, pisemnie, podmioty, które nie dopełniły obowiązku przedłożenia sprawozdania z wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi. Obecnie trwa nadal weryfikacja ww. sprawozdań za 2024 r. Po jej zakończeniu, tutejszy Zarząd wezwie podmioty korzystające z usług wodnych, które nie dopełniły obowiązku sprawozdawczości, do przekazania wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi.*

Zgodnie z art. 477 pkt 12 ustawy Prawo wodne, kto wbrew przepisowi art. 304 ust. 1 nie przekazuje wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych lub ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi lub nieterminowo przekazuje te wyniki, podlega karze grzywny, przy czym grzywna wynosi od 1000 zł do 7500 zł. RZGW nie podejmował działań mających na celu ukaranie podmiotów, które nie przekazały wyników pomiarów z art. 304 ustawy Prawo wodne lub przekazały je nieterminowo. Brak sankcji w tym zakresie, może przyczyniać się do nierealizowania ustawowego obowiązku.

(akta kontroli str. 1251-1284, 2365, 2376, 2398-2402, 2517, 2526)

W badanym okresie Dyrektor RZGW weryfikował przedkładane na podstawie art. 304 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne sprawozdania podmiotów korzystających z usług wodnych, pod względem zgodności z formą i układem wskazanym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 20 stycznia 2020 r. w sprawie formy i układu przekazywanych wyników pomiarów ilości pobranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi¹⁴⁹ oraz zgodności z pozwoleniem wodnoprawym¹⁵⁰. Nie monitorował wpływu wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód oraz ilości i jakości wprowadzanych ścieków w zakresie określonym w pozwoleniu w celu ochrony wód rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniami.

(akta kontroli str. 1928-2099, 2398-2402, 2527)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że (...) *Ustawa nie nakłada na korzystającego z usług wodnych obowiązku przekazania sprawozdań właściwych dla zakresu korzystania z pozwoleń zintegrowanych do Wód Polskich.*

(akta kontroli str. 2365, 2374-2375)

¹⁴⁸ Objęte badaniem podmioty przekazały sprawozdania za lata 2022-2023, w sytuacji kiedy ich złożenie było wymagane.

¹⁴⁹ Dz. U. z 2020 r., poz. 144.

¹⁵⁰ W przypadku braku zgodności z decyzją (pozwoleniem wodnoprawym) Dyrektor RZGW pisemnie wzywał zakład do złożenia korekty sprawozdania.

RZGW nie monitorował na bieżąco otrzymywanych wyników pomiarów ilości pobieranych wód oraz ilości i jakości wprowadzonych ścieków w zakresie określonym w pozwoleniach wodnoprawnych w oparciu o przedkładane na podstawie art. 304 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne, sprawozdania podmiotów korzystających z usług wodnych i ich wpływu na stan wód rzeki Iny i jej dopływów, w celu zapewnienia ochrony tych wód przed nadmiernym poborem i zanieczyszczeniami. Zgodnie bowiem z ww. uregulowaniem podmioty korzystające z usług wodnych są obowiązane do przekazywania wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, w zakresie określonym w pozwoleniu wodnoprawnym albo pozwoleniu zintegrowanym do organu właściwego w sprawach pozwoleń wodnoprawnych albo organu właściwego do wydania pozwolenia zintegrowanego – w terminie do dnia 1 marca każdego roku za rok poprzedni.

Zastępca Dyrektora Ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Podczas sporządzania planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza analizowane są dane dotyczące stanu wód, (...). Jednym z wykorzystywanych w obecnym cyklu planistycznym¹⁵¹ źródeł danych do tych analiz są dane zawarte w sprawozdaniach składanych na podstawie art. 304 ustawy Prawo wodne przez podmioty korzystające z usług wodnych. Dane te są wykorzystywane do sporządzenia wykazów wielkości emisji i stężeń: (...). Wykazy te stanowią jedne z dokumentacji planistycznych, na których podstawie są następnie opracowywane plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy¹⁵². (...). W myśl przepisów art. 304 ust 2 ustawy Prawo wodne podmioty korzystające z usług wodnych zobowiązane są do przekazywania wyników także do właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska. W myśl art. 2 ust 1 pkt 1 lit b ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska¹⁵³ do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁵⁴ w zakresie przestrzegania decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska oraz przestrzegania zakresu, częstotliwości i sposobu prowadzenia pomiarów wielkości emisji i jej wpływu na stan środowiska. (...) (...). Dyrektor RZGW w przypadku zidentyfikowania przekroczenia ilości pobranych wód lub wprowadzanych ścieków informuje zakład o konieczności złożenia stosowych pisemnych wyjaśnień oraz rozważenia uzyskania nowego pozwolenia wodnoprawnego uwzględniającego obecne zapotrzebowanie na wodę. Powyższe stanowi badanie zgodności przedłożonego sprawozdania z udzielonym pozwoleniem wodnoprawnym, a nie weryfikację i monitorowanie wpływu wyników prowadzonych pomiarów w celu ochrony wód rzeki Iny i jej dopływów przed zanieczyszczeniami.*

(akta kontroli str. 2398-2402)

NIK wskazuje, że odpowiednio wykorzystywane dane ze sprawozdań składanych na podstawie art. 304 ustawy Prawo wodne mogły być elementem służącym do bieżącego monitorowania m.in. wyników pomiarów parametrów ścieków i jednocześnie służyć jako dane wykorzystywane przy sporządzaniu planu gospodarowania wodami w cyklach planistycznych.

¹⁵¹ Cykl planistyczny obejmujący lata 2022-2027 – obejmujący prace na rzecz sporządzenia III aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy

¹⁵² Zgodnie z art. 317 ustawy Prawo wodne.

¹⁵³ Dz. U. z 2024 r., poz. 42.

¹⁵⁴ Dz. U. z 2025 r., poz. 647.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych w sprawie narzędzi umożliwiających ustalenie faktycznej ilości pobieranych wód i odprowadzanych ścieków, wprowadzonych ładunków zanieczyszczeń wyjaśniła: *Narzędzia umożliwiające ustalenie faktycznej ilości wód i ścieków w postaci urządzeń pomiarowo-kontrolnych będą dostępne, zgodnie z art. 552 ust. 1 ustawy Prawo wodne, od dnia 31 grudnia 2026 r. Zgodnie z ustawą nadzory wodne będą dokonywać takich odczytów. (...) Urządzenia pomiarowe wskazane w art. 552 ust. 1 ustawy Prawo wodne (...) będą narzędziem służącym do ustalania wysokości opłat za usługi wodne. Aktualnie w tym celu są wykorzystywane kwartalne oświadczenia podmiotów obowiązanych do ponoszenia ww. opłat.*

(akta kontroli str. 1251-1284, 2517, 2527-2528)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych w sprawie analizowania i oceniania skuteczności prowadzonych form nadzoru i kontroli wyjaśniła: (...) *Ze względu na to, że równocześnie stosujemy różne instrumenty i realizujemy różne cele zarządzania wodami, trudno jest opracować wiarygodne i miarodajne mierniki czy metody, które można byłoby zastosować do oceny skuteczności naszych działań. (...) Ponadto, działania związane m.in. z ochroną wód realizują również inne podmioty (...). Odrębną kwestią, która ma duże znaczenie w omawianym zagadnieniu jest zmienność środowiska i mnogość czynników, które mają wpływ na stan wód. Poza presjami antropogenicznymi, które mają największy (negatywny) wpływ na stan wód, istotne jest też oddziaływanie czynników naturalnych. (...) Również czas odpowiedzi środowiska na zrealizowane działania może być różny. (...) Nie w każdym przypadku też odpowiednią miarą skuteczności naszych zadań czy działań realizowanych przez różne podmioty, mających na celu ochronę wód, będzie dobry stan wód, dobry stan ekologiczny, czy dobry stan chemiczny. W warunkach wzrostu gospodarczego niestety rośnie też liczba użytkowników wód i presja antropogeniczna oddziałująca na wody.*

(akta kontroli str.1829-1834)

8. Z dniem 1 stycznia 2023 r.¹⁵⁵ w PGW WP uruchomiony został całodobowy telefoniczny numer dyżurny, mający na celu zapewnienie monitoringu zagrożeń, wymiany informacji o wystąpieniu zagrożeń oraz zaistnieniu sytuacji kryzysowych w obszarze właściwości Wód Polskich. Obsługę numeru dyżurnego zapewniali pracownicy Wydziału Monitoringu Zagrożeń w KZGW. W RZGW zgłoszenia w całym kontrolowanym okresie występujące poza regulaminowymi godzinami pracy przyjmowane były przez Kierownika Centrum Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej. W RZGW w sierpniu 2024 r. uruchomiony został Kryzysowy Punkt Kontaktowy. Pracownicy Centrum Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej¹⁵⁶ w systemie rotacyjnym zapewniali jego działanie poza godzinami pracy¹⁵⁷ w formie dyżuru telefonicznego. Wody Polskie nie posiadały odrębnego systemu wczesnego ostrzegania o skażeniu wód powierzchniowych¹⁵⁸.

¹⁵⁵ Przed dniem 1 stycznia 2023 r. zgłoszenia o charakterze kryzysowym obsługiwane były przez pracowników Oddziału Obronności i Spraw Kryzysowych w KZGW. Praca Oddziału odbywała się od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00 – 16:00.

¹⁵⁶ Dalej: Centrum operacyjne.

¹⁵⁷ Tj. po godzinie 15.00 oraz w weekendy i święta.

¹⁵⁸ W całym kraju rolę systemu wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami, w tym o zanieczyszczeniu wód, pełni ALERT RCB uruchamiany w razie potrzeby przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 662, 669, 672-673, 2540)

W badanym okresie do Centrum operacyjnego RZGW wpłynęły zgłoszenia o wystąpieniu 12 zdarzeń dotyczących zagrożenia zanieczyszczeniem lub zanieczyszczenia wód rzeki Iny i jej dopływów. Pochodziły one od podmiotów odpowiedzialnych za gospodarkę wodną, kontrolę przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz zarządzanie kryzysowe¹⁵⁹. Do RZGW nie wpłynęły zgłoszenia dotyczące złego stanu bądź zanieczyszczenia wód rzeki Iny i jej dopływów pochodzące bezpośrednio od osób fizycznych, pozostałych podmiotów, ani też zgłoszenia anonimowe. Nie wpłynęły również żadne zgłoszenia dotyczące wystąpienia zagrożeń bądź zdarzeń, które mogły spowodować zmianę jakości wody na ujęciu wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, o których mowa w art. 6 ustawy o rewitalizacji rzeki Odry.

We wszystkich przypadkach zgłoszeń o zdarzeniach zareagowano niezwłocznie i podejmowano działania natychmiast po ich otrzymaniu. W działaniach uczestniczyły ZZ oraz NW, a o zdarzeniach informowano również inne organy, w tym: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska¹⁶⁰, Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Szczecinie, Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Szczecinie¹⁶¹, Policję, gminy. W jednym przypadku po zdarzeniu przeprowadzono kontrolę doraźną¹⁶². Ponadto uwzględniano takie zdarzenia przy planowaniu kontroli. W odniesieniu do trzech zdarzeń skierowano zgłoszenia do RDOŚ o szkodzie w środowisku oraz złożono zawiadomienia do Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie¹⁶³. W zakresie usuwania skutków zdarzeń współpracowano z Państwową Strażą Pożarną.

(akta kontroli str. 234-235, 661, 665-667, 674-867, 2540, 2586)

Uprawnienie do poboru próbek wody i ścieków do badań przez inspektorów regionalnej inspekcji wodnej PGW WP wprowadzone zostały do ustawy Prawo wodne (art. 251d ust. 3 pkt 1) ustawą o rewitalizacji rzeki Odry. Wody Polskie w badanym okresie nie posiadały procedury poboru ww. prób. RZGW nie dysponował multiparametrycznymi miernikami do badania jakości wody. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że: (...) *w tym zakresie współpracujemy z WIOŚ, który ma odpowiedni sprzęt i możliwości oraz udostępnia nam wyniki badań.*

W dniu 5 listopada 2021 r. odbyło się spotkanie w wyniku którego ustalono, że próbkobiorcy Centralnego Laboratorium Badawczego GIOŚ, będą dokonywali pobierania prób oraz badania wód, a wyniki będą przekazywane do WIOŚ, który będzie je przekazywał do RZGW. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: (...) *Dyrekcja RZGW zadeklarowała gotowość do użyczenia sprzętu pływającego inspektorom WIOŚ podczas wspólnych akcji związanych zapobieganiem zanieczyszczeniom i ich wykrywaniem na obszarze działania obu instytucji.*

¹⁵⁹ Zgłoszenia pochodziły z GIOŚ, WIOŚ, KZGW, NW w Goleniowie i w Choszcznie.

¹⁶⁰ Dalej: WIOŚ.

¹⁶¹ Dalej: RDOŚ.

¹⁶² Po zdarzeniu 2 września 2022 r. (zanieczyszczenie cieku Ina w związku ze zrzutem ścieków z oczyszczalni w m. Recz). Kontrola SZ.RUK.452.17.2022.AŁ.

¹⁶³ Zdarzenia zanieczyszczenia rzeki Iny w Stargardzie w dniach 17 czerwca 2023 r. i 29 lipca 2023 r. oraz zdarzenie 25 czerwca 2023 r. dot. rz. Krąpiel.

Omówiony został również system współdziałania, w szczególności wymiany informacji oraz podejmowania interwencji w konkretnych przypadkach, który wykluczałby możliwość nakładania się lub duplikowania działań obu służb. (...). Cytowane spotkanie nie było jedynym jakie odbyło się w ramach współpracy z WIOŚ. (...) Od lutego 2023 r. przedstawiciele RZGW (Centrum Operacyjne Ochrony Przeciwpowodziowej) i WIOŚ biorą udział w comiesięcznej wymianie informacji związanej z sytuacją na rzece Odrze. Jest to pokłosie masowego śnięcia ryb w 2022 r. i dotyczy występowania złotej algi w rzece Odrze. (...)

(akta kontroli str. 662, 667, 669, 671, 805-807, 866-867, 2536-2537, 2540-2541)

Do RZGW wpływały informacje od organów kontroli o stwierdzonych przez nie nieprawidłowościach. Informacje te były wykorzystywane przez RZGW przy kontrolach gospodarowania wodami.

(akta kontroli str. 661, 665-666, 674, 2540)

W sprawie środków, które przedsięwzięto w celu zapobieżenia wystąpieniu zanieczyszczenia w przyszłości Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *(...) W odniesieniu do możliwości Dyrektora RZGW i Dyrektora ZZ jako organu właściwego w sprawach pozwoleń wodnoprawnych (...) organy te rozpatrują wnioski o ich wydanie i to wniosek określa przedmiot żądania strony, a organ tym żądaniem jest związany (...). (...) Natomiast przepisy art. 399 ustawy Prawo wodne wprost wskazują w jakich przypadkach można odmówić wydania pozwolenia wodnoprawnego. (...). Natomiast ważnym działaniem zapobieżenia wystąpieniu zanieczyszczenia w przyszłości (...) jest przeprowadzanie kontroli gospodarowania wodami. (...) Plan kontroli gospodarowania wodami przygotowuje się na podstawie m.in. wytycznych Prezesa PGW WP, lokalnych uwarunkowań, w tym specyfiki danego regionu i jego zróżnicowania geograficznego itd., mając na uwadze otrzymane informacje wskazujące na prawdopodobieństwo wystąpienia uchybień, które dotychczas wpłynęły oraz propozycje innych jednostek Wód Polskich. (...) Zgodnie z art. 335 ust. 5 pkt 1 ustawy (...) Prawo wodne (...) kontrolę gospodarowania wodami w zakresie przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach wydanych na podstawie ustawy oraz w zakresie przestrzegania warunków ustalonych w pozwoleniach zintegrowanych dotyczących ochrony wód przed zanieczyszczeniami wykonuje Inspekcja Ochrony Środowiska. Tym samym Dyrektor RZGW Szczecin ma ustawowo ograniczone uprawnienia kontrolne w zakresie ograniczenia lub wyeliminowania zanieczyszczeń wód rzek. (...) Kolejnym z działań mających na celu zapobieganie występowaniu zanieczyszczenia (...) jest zadanie związane z poleceniem Prezesa Wód Polskich, dotyczącym przeprowadzania identyfikacji i lokalizacji wylotów wprowadzających do środowiska ścieki, wody opadowe lub roztopowe oraz wody opadowe lub roztopowe/ścieki pochodzące z przelewów burzowych. W przypadku ustalenia, że w systemie informacyjnym gospodarowania wodami brak jest pozwoleń wodnoprawnych związanych ze zidentyfikowanymi wylotami, są one zamykane przez pracowników nadzorów wodnych (...). W ramach tego działania w sposób ciągły prowadzona jest weryfikacja formalno-prawna czynnych i nieczynnych wylotów do wód, a tym samym zapobieganie występowaniu zanieczyszczenia i skażeń.*

(akta kontroli str. 670-672)

W badanym okresie, w ramach Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód i pozostałego mienia skarbu Państwa związanego z gospodarką

wodną, RZGW zrealizował dwa zadania¹⁶⁴ związane z usuwaniem skutków zanieczyszczeń w zlewni Iny, na które wydatkował ogółem 98,5 tys. zł. Ponadto w ramach tego Programu zawierane były corocznie umowy pn. *Usługa kompleksowa – eksploatacja, obsługa i konserwacja urządzeń wodnych wraz odcinkowym utrzymaniem koryt cieków naturalnych na terenie PGW WP RZGW w Szczecinie*, co zostało szerzej opisane w punkcie 12 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 670-672)

9. W badanym okresie RZGW przeprowadził dwa postępowania administracyjne w sprawie wydania pozwoleń wodnoprawnych na terenie zlewni rzeki Iny i jej dopływów, w tym jedno zostało zakończone odmową udzielenia pozwolenia wodnoprawnego. Przeprowadzono dwa postępowania w sprawie zmiany pozwoleń wodnoprawnych, w wyniku jednego postępowania wydano decyzję stwierdzającą wygaśnięcie pozwolenia wodnoprawnego w całości. Dwa postępowania administracyjne wszczęte w 2025 r. były w toku. Do RZGW w badanym okresie nie wpłynęły ponaglenia w związku z niezłażwieniem sprawy w terminie określonym w art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego¹⁶⁵.

(akta kontroli str. 1125-1126, 1128-1129, 1183-1188, 1715-1716)

W wyniku postępowania administracyjnego¹⁶⁶ 14 czerwca 2022 r. udzielono pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną na pobór wód podziemnych ze studni głębinowych oraz odprowadzanie oczyszczonych wód popłucznych do wód powierzchniowych płynących¹⁶⁷. Decyzję wydano na podstawie wniosku zawierającego wszystkie wymagane przepisami ustawy Prawo wodne dane i załączniki, po upływie terminów wskazanych w zawiadomieniach informujących strony o zakończeniu postępowania, możliwości zapoznania się z aktami sprawy i zgłoszenia ewentualnych uwag i wniosków. Treść decyzji zawierała wymagane przepisami ustawy Prawo wodne elementy¹⁶⁸. RZGW przekazał ZZ w Stargardzie niezwłocznie informacje o wydanym pozwoleniu.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych w sprawie monitorowania przestrzegania warunków i obowiązków określonych w ww. pozwoleniu wyjaśniła, że: (...) *Przestrzeganie przez zakład zobowiązań oraz warunków ustalonych w udzielonym na jego rzecz pozwoleniu wodnoprawnym następuje podczas przeglądu pozwolenia wodnoprawnego oraz kontroli gospodarowania wodami. W badanym okresie nie dokonano przeglądu pozwolenia wodnoprawnego na usługi wodne (...), z uwagi na przepis art. 416 ust. 1 ustawy Prawo wodne mówiący, iż organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych dokonuje przeglądu pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód lub wprowadzanie ścieków do wód lub do*

¹⁶⁴ Pn. *Awaryjne działania na rzece Ina Mała – usunięcie śniętych ryb (utyliczacja) oraz udrożnienie koryta cieków* (46 645,44 zł.); *Awaryjne działania na rzece Ina Mała – usunięcie śniętych ryb oraz prace zapobiegawcze* (51 861,08 zł.).

¹⁶⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 572.

¹⁶⁶ Postępowanie było prowadzone przez blisko trzy miesiące; zawiadomienie o wszczęciu postępowania i możliwości zapoznania się z zebranymi materiałami wpłynęło do pełnomocnika wnioskodawcy 12 maja 2022 r; w tym samym dniu zamieszczono obwieszczenie o wszczęciu postępowania m.in. na stronie RZGW. 3 czerwca 2022 r. RZGW zawiadomił strony postępowania o terminie załażwienia sprawy do dnia 30 czerwca 2022 r.

¹⁶⁷ Rzeki Iny od Krąpieli do dopływu spod Maszewa bez dopływu spod Maszewa.

¹⁶⁸ M.in. w zakresie ustalenia celu projektowanych do wykonania urządzeń wodnych i zakresu korzystania z wód; ilości wprowadzonych ścieków; miejsca i sposobu poboru próbek ścieków.

ziemi, lub do urządzeń kanalizacyjnych, a także realizacji tych pozwoleń, co najmniej raz na 4 lata. Od dnia wydania decyzji wskazany okres upływa w czerwcu 2026 r. i omawiany przegląd zostanie wykonany w tym terminie. Dyrektor RZGW nie przeprowadzał też kontroli gospodarowania wodami w zakresie przestrzegania warunków ustalonych w decyzji (...).

(akta kontroli str. 1521-1616, 1719, 1724-1725)

W wyniku przeprowadzonego postępowania administracyjnego¹⁶⁹ decyzją z 5 marca 2025 r.¹⁷⁰ odmówiono udzielenia jednego pozwolenia wodnoprawnego¹⁷¹ m.in. ze względu na niezgodność przyjętego przez wnioskodawcę postępowania ze zużyтыми środkami do odładowania statków powietrznych z postanowieniami decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia. Decyzję wydawano po upływie terminu wskazanego w zawiadomieniu o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Wnioskodawca korzystał z usługi wodnej, wprowadzania ścieków do ziemi, bez pozwolenia wodnoprawnego od IV kwartału 2022 r., w związku z czym, od tego okresu ustalone zostały ustalone opłaty w wysokości 1 382 zł¹⁷². Procedura wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za I, II i III kwartał 2024 r. w związku z brakiem wymaganego pozwolenia wodnoprawnego, na podstawie art. 472 aa upw¹⁷³ była w trakcie kontroli NIK w toku.

RZGW nie przeprowadziło kontroli wnioskodawcy w zakresie sposobu postępowania ze zużyтыми środkami do odładowania statków powietrznych. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Dyrektor RZGW (...) nie przeprowadzał kontroli (...) z uwagi na brak uzasadnionej informacji wskazującej na prawdopodobieństwo wystąpienia uchybień, skutkującej koniecznością przeprowadzeniem kontroli doraźnej.*

(akta kontroli str. 1617-1712, 1719-1720, 1725-1727)

Powyższe postępowanie prowadzone były zgodnie z wytycznymi KZGW w zakresie wydawania pozwoleń wodnoprawnych dotyczących poboru wód powierzchniowych oraz odprowadzania ścieków lub wód opadowych lub roztopowych. RZGW nie przekazał kopii jednej decyzji¹⁷⁴ właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1521-1523, 1617-1619)

¹⁶⁹ Postępowanie było prowadzone przez 27 miesięcy i 21 dni. RZGW informował wnioskodawcę 11 zawiadomieniami o późniejszym zakończeniu postępowania ze względu na stopień skomplikowania oraz składaną dokumentację.

¹⁷⁰ Decyzja nr SZ.RZU.4210.132-25.2022.BG.

¹⁷¹ Na wprowadzanie do urządzenia wodnego ścieków przemysłowych stanowiących mieszaninę ścieków przemysłowych z oczyszczalni mechaniczno-biologicznej oraz ścieków przemysłowych odprowadzonych kanalizacją deszczową (wody opadowe, wody drenażowe oraz ścieki przemysłowe pochodzące z odładowania samolotów i nawierzchni lotniska w okresie zimowym).

¹⁷² W tym opłatę zmienną w wysokości 217 zł (naliczoną do 31 września 2024 r.) oraz opłatę podwyższoną w wysokości 1 165 zł (naliczoną do 31 grudnia 2023 r.).

¹⁷³ Przepis ten wszedł w życie 1 stycznia 2024 r. Przewiduje on, że właściwy organ PGW WP nakłada decyzją karę m.in. w przypadku korzystania z wód lub innych działań wymagających pozwolenia wodnoprawnego bez jego uzyskania.

¹⁷⁴ SZ.RUZ.4210.25.2022.AW z 14 czerwca 2022 r.

W kontrolowanym okresie Dyrektor RZGW wydał dwie decyzje zmieniające pozwolenia wodnoprawne na korzystanie z usług wodnych¹⁷⁵ oraz jedną decyzję stwierdzającą wygaśnięcie pozwolenia wodnoprawnego w całości¹⁷⁶. Postępowania prowadzono bez zbędnej zwłoki, a decyzje wydano po upływie terminów wskazanych w zawiadomieniach informujących strony o zakończeniu postępowania, możliwości zapoznania się z aktami sprawy i zgłoszenia ewentualnych uwag i wniosków. Zmiany decyzji nastąpiły na wniosek stron, a w przypadku wygaśnięcia pozwolenia RZGW odstąpił od nałożenia obowiązku usunięcia urządzeń wodnych.

(akta kontroli str. 1504-1505, 1713-1716, 1718-1720, 1727-1728, 1723-1724, 2451)

Kopia decyzji stwierdzającej wygaśnięcie pozwolenia wodnoprawnego nie została przekazana właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *w ustawie Prawo wodne brak jest przepisów zobowiązujących organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego do przesyłania kopii decyzji w sprawie wygaśnięcia do właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska. Przepisy art. 400 ust. 9 oraz art. 416 ust. 4 ustawy Prawo wodne dotyczą kopii decyzji w sprawie udzielenia, cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia wodnoprawnego dotyczącego poboru wód lub wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.*

(akta kontroli str. 1504-1505, 1718-1719, 1723-1724, 2451)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych w sprawie uwzględniania w toku prowadzonych postępowań w celu ograniczenia nadmiernego ryzyka zanieczyszczenia wód na terenie zlewni rzeki Iny, danych z obowiązujących już pozwoleń wodnoprawnych wyjaśniła: (...) *Zgodnie z art. 399 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 396 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne wydania pozwolenia wodnoprawnego odmawia się, jeżeli projektowany sposób korzystania z wód narusza ustalenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Obecnie obowiązujący plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (IIaPGW) został sporządzony m.in. na podstawie opracowania "Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych". Jednocześnie na podstawie art. 396 ust. 1 pkt 8 ustawy Prawo wodne pozwolenie wodnoprawne nie może naruszać wymagań ochrony zdrowia ludzi, środowiska, ochrony przyrody i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków oraz wynikających z przepisów ustawy oraz przepisów odrębnych. Pracownicy RZGW mając na uwadze powyższe przepisy podczas prowadzonych postępowań administracyjnych dotyczących wydania pozwolenia wodnoprawnego analizują zgodność zamierzonego korzystania z wód z ustaleniami planu gospodarowania wodami oraz ewentualne naruszenie wymagań wymienionych w art. 396 ust. 1 pkt 8 ustawy Prawo wodne.*

(akta kontroli str. 1721, 1729)

Wydanie pozwolenia na wprowadzenie do wód kolejnego ładunku zanieczyszczeń, może spowodować zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP, określonych w planie gospodarowania wodami na

¹⁷⁵ Decyzja z 24 września 2024 r. S.RZU.4210.137.2024.KW i decyzja z 18 maja 2023 r. SZ.RUZ.4210.5-9.2023.BG.

¹⁷⁶ Decyzja SZ.RUZ.4210.122.2022.MD z 14 grudnia 2022 r.

obszarze dorzecza. Podczas prowadzonych postępowań administracyjnych dotyczących wydania pozwolenia wodnoprawnego organ powinien – zdaniem NIK – biorąc pod uwagę stan wód odbiornika oraz już wydane w sąsiedztwie pozwolenia wodnoprawne przanalizować, czy nie zachodzi przesłanka do odmowy wydania pozwolenia wodnoprawnego, z uwagi na art. 399 ust. 1 w związku z art. 396 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych w sprawie weryfikowania w toku prowadzonych postępowań deklarowanego przez podmiot wnioskujący braku negatywnego wpływu poboru wód lub ścieków odprowadzanych do wód na środowisko wodne oraz nieutrudnianie korzystania z wód przez innych użytkowników wyjaśniła, że pracownicy RZGW podczas prowadzonych postępowań administracyjnych dotyczących wydania pozwolenia wodnoprawnego analizują i weryfikują informacje w tym zakresie zawarte w przedłożonym operacie wodnoprawnym.

(akta kontroli str. 1721, 1730)

Dyrektor w badanym okresie, przeprowadził na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji rzeki Odry, cztery przeglądy pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód na obszarze zlewni rzeki Odry. Żaden z przeprowadzonych przeglądów nie dotyczył zlewni Iny.

(akta kontroli str. 1816, 1824)

W badanym okresie RZGW dokonał, na podstawie art. 416 ust. 1 ustawy Prawo wodne, trzech przeglądów pozwoleń wodnoprawnych¹⁷⁷ na wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi z rzeki Iny i jej dopływów¹⁷⁸. Od 2024 r. w RZGW obowiązywały wytyczne¹⁷⁹ w sprawie sposobu i zakresu dokonywania przeglądów. Przeglądy przeprowadzono i udokumentowano zgodnie z ww. wytycznymi, polegały one na weryfikacji zgodności działalności kontrolowanych zakładów z pozwoleniem wodnoprawnym i zakończyły się protokołem zawierającym m.in. analizę przekazanych przez zakład materiałów, informacji czy zakład nie przekracza warunków ustalonych w pozwoleniu i czy wywiązuje się z nałożonych obowiązków, a także informację czy zachodzi konieczność wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia wodnoprawnego. W wyniku dokonanych przeglądów RZGW nie znalazł przesłanek mogących być powodem do cofnięcia lub ograniczenia bez odszkodowania pozwolenia wodnoprawnego.

(akta kontroli str. 1304-1319, 1718-1732, 1816, 1822-1832, 1854-1894, 1896-1927, 2411, 2547-2548, 2550-2559, 2561)

¹⁷⁷ W badanym okresie na obszarze zlewni rzeki Iny obowiązywało osiem pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, lub do urządzeń kanalizacyjnych wydane przez Dyrektora od 2018 r., z tego pięć zostało wydanych w 2022 r. i 2023 r. W zlewni rzeki Iny nie było obowiązujących pozwoleń wodnoprawnych, wydanych przez Dyrektora na pobór wód powierzchniowych.

¹⁷⁸ Protokołem z 23 września 2023 r. RZGW zakończył przegląd pozwolenia wodnoprawnego na usługi wodne obejmujące wprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych z komunalnej oczyszczalni ścieków położonej w Stargardzie. Protokołem z 5 listopada 2024 r. przegląd pozwolenia na usługi wodne obejmujące odprowadzanie ścieków przemysłowych, protokołem z dnia 26 listopada 2024 r. przegląd pozwolenia na usługi wodne obejmujące odprowadzanie ścieków przemysłowych. Wszystkie poddane przeglądowi pozwolenia wodnoprawne zostały wydane przez Dyrektora RZGW.

¹⁷⁹ Wprowadzone pismem KUZ.032.2.2024. z 4 stycznia 2024 r.

Dyrektor pismem z 18 marca 2024 r.¹⁸⁰ poinformował zakłady wprowadzające ścieki do wód lub do ziemi, z uwzględnieniem wprowadzania ścieków z przelewów burzowych kanalizacji ogólnospławnej, w tym na terenie zlewni rzeki Iny, o obowiązku wystąpienia z wnioskiem o zmianę pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, przez uzupełnienie ich warunków w zakresie wprowadzania ścieków z przelewów burzowych kanalizacji ogólnospławnej.

(akta kontroli str. 1125-1126, 1128, 1175-1190, 1806)

10. W latach 2022-2025 Dyrektor zawierał roczne umowy na zadanie pn. *Usługa kompleksowa – eksploatacja, obsługa i konserwacja urządzeń wodnych wraz z odcinkowym utrzymaniem koryt cieków naturalnych na terenie PGW WP RZGW w Szczecinie*. Obejmowały one m.in. na prace porządkowe i usuwanie zanieczyszczeń¹⁸¹ z koryta i brzegów cieków, w tym rzeki Iny i jej dopływów. RZGW wydatkował na realizację tego zadania w latach 2022-2024 łącznie 3 943 tys. zł.¹⁸²

Zastępca Dyrektora wyjaśniła: (...) *Przedmiotowe umowy obejmują szeroki zakres prac, głównie związanych z utrzymaniem urządzeń wodnych (...) i utrzymaniem wód (...). Sprzątanie śmieci/usuwanie zanieczyszczeń stanowi niewielki element tych umów. Konkretnie odpady/skupiska odpadów usuwane są przez wykonawców po ich wskazaniu przez pracowników Wód Polskich (...). Chcąc na bieżąco zbierać wszystkie odpady zalegające na nieruchomościach we władaniu Wód Polskich, należałoby wymagać od wykonawców prowadzenia systematycznych przeglądów danych odcinków cieków i zbierania wszystkich zauważonych odpadów, co ze względu na sumaryczną długość administrowanych cieków, ilość odpadów (często pojedynczych i niewielkich rozmiarów), zmienność ich występowania (śmieci unoszone są przez wody i przenoszone na inne miejsce, jedni ludzie zaśmiecają, a z kolei inni sprzątają je we własnym zakresie itp.), znacznie zwiększone koszty takich działań oraz zbyt małą liczbę pracowników Wód Polskich skierowanych do weryfikowania prac prowadzonych przez wykonawców, jest w praktyce bardzo trudne do wykonania.*

(akta kontroli str. 872, 1288-1289, 1296-1297)

Przedstawiciele RZGW uczestniczyli w jednej akcji sprzątania rzeki Iny, zorganizowanej przez ZZ w Stargardzie¹⁸³.

(akta kontroli str. 873)

11. Dyrektor RZGW nie sprawował nadzoru nad użytkami ekologicznymi utworzonymi w ramach niebieskiego korytarza ekologicznego koryta rzeki Iny i jej dopływów. Nadzór nad ww. użytkami sprawował ZZ w Stargardzie.

(akta kontroli str. 149, 157, 1799-1805, 2403-2404, 2408-2409)

Dyrektor udzielając pozwolenia wodnoprawnego na usługi wodne¹⁸⁴ prowadzone w zasięgu oddziaływania na niebieski korytarz ekologiczny koryta

¹⁸⁰ Znak: S.RUZ.4218.23.2024.KW.

¹⁸¹ M.in. zbieranie zanieczyszczeń różnego typu, w tym odpadów wielkogabarytowych z wody, dna lub brzegów rzeki.

¹⁸² W tym NW w Choszcznie - 950 tys. zł, NW w Stargardzie -1 620 tys. zł, NW w Goleniowie - 1 373 tys. zł.

¹⁸³ 15 września 2023 r., pn. *Wody to nie śmietnik*. Akcja ta, połączona była z edukacją ekologiczną i zwróceniem uwagi uczestników na problem zaśmiecania wód.

¹⁸⁴ Decyzja z 14 czerwca 2022 r. znak SZ.RUZ.4210.25.2022.AW.

rzeki Iny i jej dopływów¹⁸⁵, nie stwierdził naruszeń przepisów mogących być podstawą do odmowy wydania pozwolenia wodnoprawnego.

(akta kontroli str. 1533, 2403-2404)

12. RZGW w badanym okresie współpracował z innymi organami i instytucjami w zakresie poprawy stanu wód rzeki Iny i jej dopływów oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniami¹⁸⁶, a także z właściwymi jednostkami organizacyjnymi Wód Polskich¹⁸⁷ w sytuacjach wystąpienia zdarzeń zanieczyszczeń wód.

(akta kontroli str. 158-235, 160-163, 173-234, 1288, 1293-1294)

W badanym okresie RZGW współpracował z WIOŚ w zakresie identyfikacji źródeł zagrożeń jakości wód rzeki Iny i jej dopływów przy trzech zdarzeniach dotyczących:

- wód rzeki Iny w Goleniowie w związku z zanieczyszczeniem substancją ropopochodną z wylotu kanalizacji deszczowej przy ulicy Kasprowicza w Goleniowie 11 kwietnia 2023 r. NW w Goleniowie wniósł o ustalenie i ukaranie sprawcy wprowadzenia do kanalizacji deszczowej substancji ropopochodnych, a tym samym zanieczyszczenia wód rzeki Iny. Wszczęte śledztwo zostało umorzone wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu;
- zrzutu ścieków z przelewów burzowych wód rzeki Iny w Stargardzie przy ul. Brzozowej 17 czerwca 2023 r. Oględziny dokonane przez pracowników WIOŚ nie wykazały zanieczyszczeń stałych¹⁸⁸. 19 czerwca 2023 r. Wydział Monitoringu Zagrożeń KZGW przekazał zgłoszenie dotyczące śniętych ryb na odcinku Iny w miejscowości Bącznik. Kontrola planowa¹⁸⁹ przeprowadzona przez WIOŚ wykazała m.in. odprowadzanie ścieków nadmiarowych wylotem z komory przelewowej oczyszczalni ścieków w Stargardzie, na którą kontrolowana jednostka nie uzyskała pozwolenia wodnoprawnego. WIOŚ wniósł do RZGW o kontrolę w zakresie wykorzystywania komory przelewowej oczyszczalni w Stargardzie jako przelewu burzowego i odprowadzania nieoczyszczonych ścieków komunalnych zmieszanych z wodami opadowymi wylotem ścieków nadmiarowych. W wyniku przeprowadzonej kontroli RZGW zobowiązał kontrolowany podmiot do uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na usługi wodne obejmujące wprowadzenie do wód rzeki Iny ścieków z przelewu burzowego komunalnej kanalizacji ogólnospławnej poprzez wylot ścieków nadmiarowych. Wyniki kontroli RZGW przekazał WIOŚ.
- wód rzeki Iny na wysokości ul. Zakole w Stargardzie w związku z występującą pianą 5 marca 2024 r. Zgłoszenie WIOŚ o występowaniu piany przekazano do ZZ w Stargardzie. Pomimo podjętych działań ZZ w Stargardzie nie ustaliło nielegalnych zrzutów.

(akta kontroli str. 160-163, 173-234)

¹⁸⁵ Uchwała nr XXIII/238/2016 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 25 października 2016 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pn. „Niebieski korytarz ekologiczny koryta rzeki Iny i jej dopływów – III”.

¹⁸⁶ W tym z GIOŚ, RDOŚ, WIOŚ.

¹⁸⁷ ZZ w Stargardzie, NW w Choszczynie, Stargardzie, w Goleniowie.

¹⁸⁸ Następował niewielki wpływ cieczy zapachu typowym dla ścieków bytowych.

¹⁸⁹ W związku z cyklem kontrolnym *Kontrola podmiotów odprowadzających ścieki przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej do śródlądowych wód powierzchniowych*.

Ponadto pracownicy NW w Choszczynie wnioskowali do WIOŚ o podjęcie działań kontrolnych w przypadku sześciu zdarzeń zanieczyszczenia lub jego podejrzenia:

- wód rzeki Iny w związku z rzutem ścieków z oczyszczalni w Reczu w 2 września 2022 r.¹⁹⁰;
- wód rzeki Iny w Bytowie 6 września 2022 r.¹⁹¹;
- wód rzeki Stobnica w związku ze zrzutem podejranej substancji/ścieków w Choszczynie 23 września 2022 r.¹⁹²;
- wód rzeki Iny w miejscowości Rybaki w związku ze zrzutem ze stawów rybnych przylegających do rzeki Iny 21 października 2022 r.¹⁹³;
- wód rzeki Iny w obrębie miejscowości Rybaki-Sulibórz-Bytowo 13 marca 2023 r. w związku z wywozem gnojowicy i jej zrzutem do rowu¹⁹⁴;
- wód rzeki Stobnicy w związku ze zgłoszeniem dotyczącym wprowadzania ścieków do ww. ciekę poprzez wylot W-2 w Choszczynie¹⁹⁵.

(akta kontroli str. 174-187, 1288, 1293-1294)

RZGW przy opracowywaniu dokumentów planistycznych w zakresie gospodarowania wodami sporządzał analizy na podstawie wyników monitoringu wód realizowanych i udostępnianych w ramach PMŚ, co zostało szerzej opisane w punkcie 2 oraz 5 niniejszego wystąpienia.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że (...) *Wyniki PMŚ wraz z analizą znaczących oddziaływań antropogenicznych i oceną ich wpływu na stan wód oraz oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych a także ustalonymi celami środowiskowymi wyznaczają sposób zarządzania wodami. (...) zbadany i oceniony stan jcwp jest punktem odniesienia do oceny czy osiągnięte są w tej jcwp cele środowiskowe ustalone dla niej w planie gospodarowania wodami.*

(akta kontroli str. 158)

RDOŚ zwróciła się 25 lipca 2023 r. do RZGW w sprawie merytorycznej oceny wyników badań wody rzeki Iny i ścieków zrzucanych po uruchomieniu przelewów burzowych, w tym w kontekście wpływu tych zrzutów na osiągnięcie celów środowiskowych jcwp tej rzeki od Krąpieli do dopływu spod Marszewa. W przekazanych do oceny wynikach badań RZGW zidentyfikował błąd dotyczący zawartości rtęci i 17 listopada 2023 r. poinformował RDOŚ o konieczności dostarczenia poprawionych badań. Wyniki z wykonanych ponownie badań do 26 lutego 2025 r. nie wpłynęły do RZGW. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Ze względu na to, że do RZGW nie wpłynęły poprawione wyniki badań, nie była możliwa prawidłowa ocena wpływu ścieków zrzucanych po uruchomieniu przelewów burzowych na osiągnięcie celów środowiskowych (...). Odpowiedź na prośbę RDOŚ jest uzależniona od otrzymania wiarygodnych/prawidłowych wyników*

¹⁹⁰ WIOŚ stwierdził, że wyniki badań mieściły się w granicach udzielonego pozwolenia wodnoprawnego.

¹⁹¹ WIOŚ nie podjął czynności kontrolnych, a NW w Choszczynie otrzymał do wiadomości pismo skierowane do Burmistrza Dobrzan, celem przekazania sprawy zgodnie z kompetencją do Gminy w ramach obowiązków nałożonych przez ucpg.

¹⁹² WIOŚ nie podjął czynności kontrolnych, a NW w Choszczynie otrzymał do wiadomości pismo skierowane do Burmistrza Choszczyna, celem przekazania sprawy zgodnie z kompetencją do gminy w ramach obowiązków nałożonych przez ucpg.

¹⁹³ WIOŚ nie podjął czynności kontrolnych.

¹⁹⁴ Kontrola WIOŚ nie stwierdziła nieprawidłowości.

¹⁹⁵ WIOŚ poinformował RZGW o przeprowadzonej kontroli, w wyniku której potwierdzono zanieczyszczenie rzeki Stobnica ściekami bytowymi wpływającymi z wylotu W-2.

badan, poniewaŹ wpywa to na ich interpretacj. Ocena dokonana na podstawie aktualnie dostepnych materialow moglyby prowadzic do nieprawidlowych wnioskow, ktore moglyby wprowadzac w blad i niewlasciwie wplynac na opinie w sprawie. Jednoczesnie informujemy, ze RDOŚ nie zwracał się ponownie o opinie w tej sprawie, jak rowniez nie przekazal poprawionych wynikow badan. (...) W badanym okresie nie wystapily inne przypadki wydawania opinii w zakresie dzialan naprawczych lub pomocy w ocenie merytorycznej wynikow badan wód rzeki Iny, w kontekście osiagnięcia celow srodowiskowych.

(akta kontroli str. 150-160, 877-890, 1287-1292-1293)

RZGW nie wspolpracowal z placowkami naukowo-badawczymi, jednostkami doradztwa rolniczego ani okregowymi stacjami chemiczno-rolniczymi w zakresie przeciwdzialania zanieczyszczeniu ze zrodel rolniczych wod powierzchniowych rzeki Iny i jej doplywow, ani ze srodowiskiem naukowym w zakresie analiz lub koncepcji gospodarowania wodami rzeki Iny i jej doplywow. Zastepca Dyrektora ds. Uslug Wodnych wyjasnila: (...) *Presje pochodzace ze zrodel rolniczych byly, razem z innymi presjami, szczegolowo przeanalizowane na etapie przygotowania obecnie obowiazujacej IlaPGW i dokumentacji planistycznych opracowanych na jej potrzeby, w ramach analizy znaczcych oddzialywan antropogenicznych wplywajacych na stan wod. W przypadku stwierdzenia wystepowania znaczczej presji ze zrodel rolniczych w danej jcwp w dedykowanym jej zestawie dzialan w IlaPGW uwzględniono dzialania z kategorii „Ograniczenie zanieczyszczen rozproszonych z rolnictwa”. Ponadto podstawowym narzedziem sluzącym ograniczeniu doplywu zanieczyszczen ze zrodel rolniczych jest „Program dzialan majacych na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wod azotanami pochodzącymi ze zrodel rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”. Za kontrole przestrzegania stosowania tego programu przez podmioty prowadzace produkcje rolna oraz podmioty prowadzace dzialalnosc, o ktorej mowa w art. 102 ust. 1 upw odpowiedzialna jest IOŚ.*

(akta kontroli str. 163-164)

RZGW wspolpracowal z innymi organami, instytucjami na rzecz poprawy jakości wod rzeki Iny i jej doplywow oraz ograniczenia ich zanieczyszczenia, w tym z urzedami gmin, Policja, straza poŹarną, powiatowymi i gminnymi centrami i zespolami zarzadzania kryzysowego. Wspolpraca ta polegala na m.in. wspólnym przeprowadzaniu wizji terenowych oraz dzialan doraźnych majacych na celu ograniczenie badz usunięcie skutkow skażenia. RZGW¹⁹⁶ w latach 2022-2025 uczestniczył takze w konsultacjach siedmiu projektow strategii rozwoju gminy oraz projektow strategii rozwoju ponadlokalnego z obszaru zlewni rzeki Iny.

(akta kontroli str. 164-167)

13. W badanym okresie RZGW nie realizowal strategii i programow odnoszcych się do zagospodarowania wod opadowych i roztopowych. Nie prowadzil rowniez analiz dotyczacych zmian ilosci wod opadowych i roztopowych odprowadzanych do wod, analiz dotyczacych zagospodarowania tych wod na terenach zurbanizowanych. Nie posiadano rowniez informacji na temat stosowanych na terenach zurbanizowanych metod zagospodarowania wod opadowych i roztopowych oraz ich skuteczności.

¹⁹⁶ Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198).

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że: (...) *Kompetencje i obowiązki w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych mają inne podmioty: właściciele nieruchomości, którzy zgodnie z art. 234 ustawy Prawo wodne powinni zagospodarować wody opadowe i roztopowe na terenie swojej działki, (...); gminy, które odpowiadają za systemy kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych, a także mogą ustalać lokalne zasady gospodarowania wodami opadowymi. (...); przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, które mogą zajmować się zagospodarowaniem wód opadowych, jeśli są one odprowadzane do systemu kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej; zarządcy dróg (...), (...) wojewódzkich i powiatowych oraz (...) dróg gminnych, którzy odpowiadają za odwodnienie dróg i zagospodarowanie spływających z nich wód opadowych i roztopowych.* Wody Polskie opracowały dokument¹⁹⁷, który zawierał podejście metodyczne do wyznaczenia obszarów zagrożonych wodami opadowymi na terenach zurbanizowanych. Ponadto w ramach realizowanej aktualizacji *Wstępnej oceny ryzyka powodziowego* przystąpiono do identyfikacji powodzi opadowych¹⁹⁸.

(akta kontroli str. 892-893, 895-1036)

W sporządzonych na potrzeby opracowywania IIaPGW, dokumentach planistycznych z zakresu identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych oraz oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i wód podziemnych¹⁹⁹, uwzględniono kwestie związane z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych w kontekście ich oddziaływania na stan wód powierzchniowych, czyli presji.

(akta kontroli str. 892-893, 898-900)

W IIaPGW znalazły się dwa zadania²⁰⁰ związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych:

- opracowanie programu poprawy retencji na terenach zurbanizowanych w zlewni jcwp,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia ilości i czasu retencji wód na terenach zurbanizowanych w zlewni jcwp.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że (...) *Działania te zastosowano do tych jednolitych części wód rzecznych, w przypadku których zidentyfikowano ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych w zakresie elementów biologicznych zależnych od trofii oraz ryzyko znaczącej presji skumulowanej na stan ilościowy wód, a czynnikiem sprawczym był odpływ miejski lub ryzyko znaczącej presji skumulowanej na stan ilościowy i czynnikiem sprawczym były zanieczyszczenia chemiczne. W regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego ww. działania zastosowano do 7 jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) rzecznych, które spełniały powyższe kryteria, nie były to jednak jcwp w zlewni rzeki Iny i jej dopływów.*

(akta kontroli str. 892-893, 899-900)

¹⁹⁷Pod nazwą *Poradnik dla miast: Identyfikacja obszarów zagrożonych wodami opadowymi na terenach zurbanizowanych*. Opublikowany pod adresem https://stoppowodzi.pl/wp-content/uploads/2024/04/Poradnik-dla-miast_Wody-opadowe.zip.

¹⁹⁸ Zadanie realizowane przez wykonawcę zewnętrznego na zamówienie KZGW PGW WP.

¹⁹⁹ Dokumentacje opracowane na poziomie ogólnokrajowym przez wykonawców zewnętrznych, na zamówienie KZGW: „Identyfikacja presji w regionach wodnych i na obszarach dorzeczny” i „Analizy znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych”.

²⁰⁰ Z kategorii „Adaptacja do zmian klimatu”, z grupy działań „Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych”.

W badanym okresie RZGW nie prowadził działań edukacyjno-informacyjnych oraz wspierających finansowo realizację przedsięwzięć mających na celu zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych w zlewni Iny. Nie podejmowano także współpracy z podmiotami planującymi realizację przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych na terenie zlewni rzeki Iny, ani z innymi podmiotami, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami badawczymi i uczelniami. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że (...) *inicjatorem takich działań powinny być przede wszystkim gminy, bo to one mają kompetencje w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.*

(akta kontroli str. 893, 900-901)

14. W badanym okresie RZGW podejmował również inne działania w celu poprawy stanu wód oraz ograniczenia zanieczyszczenia rzeki Iny i jej dopływów, w tym:

- prowadził sprawy związane ze sprawozdawczością z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych²⁰¹;
- koordynował i prowadził postępowania dotyczące ocen wodnoprawnych;
- wydawał dokumenty potwierdzające zgodność inwestycji lub działań z celami środowiskowymi podmiotom ubiegającym się o dofinansowanie ze środków europejskich;
- prowadził sprawy w zakresie opiniowania potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz uzgadniał warunki realizacji przedsięwzięcia²⁰²;
- koordynował ustalanie opłat za usługi wodne²⁰³;
- wykonywał nadzór nad umowami użytkowania obwodów rybackich oraz umowami dzierżawy jezior do celów rybackich²⁰⁴.

(akta kontroli str. 1289, 1297-1301)

15. Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych w sprawie barier, problemów ograniczeń w zakresie realizacji zadań objętych kontrolą i ograniczających skuteczność zapewnienia ochrony rzeki Iny lub jej dopływów przed zanieczyszczeniami wyjaśniła: *Identyfikujemy następujące obszary problemowe (...): niewystarczające limity etatowe, jakie przyznane są RZGW (...) wraz z podległymi jednostkami, w tym nadzorami wodnymi (...) powodują, że 3-4 osobowa obsada kadrowa tych nadzorów nie pozwala na skuteczną realizację powierzonych zadań. Podobnie sytuacja wygląda w zakresie Działu Zgód Wodnoprawnych w ZZ w Stargardzie, który w przypadku zwiększenia zatrudnienia mógłby prowadzić szersze i skuteczniejsze działania związane z kontrolą realizacji pozwoleń wodnoprawnych. Również niewystarczający poziom zatrudnienia w Dziale Systemu*

²⁰¹ RZGW m.in. kierował do gmin, na obszarze których utworzone zostały aglomeracje, pisma o przedłożenie sprawozdania, weryfikował przekazane sprawozdania pod kątem formalnym i merytorycznym i przekazywał je do KZGW.

²⁰² Dyrektor RZGW jest organem właściwym w ramach procedur dla instalacji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

²⁰³ Dyrektor RZGW odpowiadał za koordynację tzw. monitoringu opłat prowadzonego przez Departament Usług Wodnych KZGW.

²⁰⁴ Nadzór ten polegał na kontrolowaniu wypełniania przez uprawnionych do rybactwa zapisów operatu rybackiego, czyli dokumentu, który stanowi formalną i merytoryczną podstawę prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w obwodzie rybackim.

Informacyjnego Gospodarowania Wodami ZZ w Stargardzie nie pozwala w chwili obecnej na skuteczną realizację niektórych zadań. W przypadku zwiększenia zatrudnienia dział ten mógłby prowadzić efektywnie ewidencję cieków i urządzeń wodnych oraz pozwoleń wodnoprawnych, a także stanu własnościowego działek geodezyjnych – (...); brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań związanych z utrzymaniem i konserwacją cieków i urządzeń wodnych w zlewni rzeki Iny, z zastosowaniem najlepszych praktyk środowiskowych w realizacji tych zadań, powoduje, że zadania techniczne związane z zapewnieniem ochrony rzeki Iny i jej dopływów nie mogą być realizowane w pełnym zakresie; niewystarczające narzędzia prawne możliwe do wykorzystania przez Wody Polskie w celu ograniczenia presji pochodzących z rolnictwa, m.in. w celu ograniczenia nieprawidłowego lub nadmiernego stosowania nawozów, w tym nawozów naturalnych płynnych (gnojowicy), i środków ochrony roślin; niewystarczające narzędzia prawne możliwe do wykorzystania przez Wody Polskie w celu ograniczenia presji komunalnych – związanych z gospodarką ściekową oraz presji związanych z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych; niewystarczające narzędzia prawne do kontroli i egzekwowania realizacji przez różne podmioty zadań określonych w zestawach działań dla poszczególnych jednolitych części wód ustalonych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Przed wejściem w życie aktualnie obowiązującego prawa wodnego (przed rokiem 2018) dostępny był instrument do takich analiz – warunki korzystania z wód regionu wodnego i zlewni. Były to dokumenty o większej szczegółowości niż plany gospodarowania wodami, ukierunkowanymi na warunki regionalne lub lokalne, (...). W planach gospodarowania wodami nie można wskazywać zakazów czy ograniczeń, a jedynie cele środowiskowe, które należy osiągnąć. Praktyka administracyjna pokazuje, że bez takich konkretnych ograniczeń, jakie były ustalone w warunkach korzystania z wód, bardzo ciężko jest np. odmówić podmiotowi udzielenia zgody wodnoprawnej, nawet jeżeli zachodzi podejrzenie, że zamierzone korzystanie z wód może przyczynić się do nieosiągnięcia celów środowiskowych. Mając na uwadze skalę zagrożenia nieosiągnięciem celów środowiskowych w jednolitych częściach wód w całym kraju przywrócenie tego lub stworzenie podobnego narzędzia prewencyjnego i realnie ograniczającego presje antropogeniczne na wody wydaje się uzasadnione i potrzebne. (...) Art. 3 ust.5 pkt.6 ucpg mówi, że „sprawozdanie, o którym mowa w ust. 5, wójt, burmistrz lub prezydent miasta przekazuje właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i właściwemu dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (...)”. Brak w ww. ustawie oraz w ustawie Prawo wodne innych/dodatkowych przepisów dotyczących egzekwowania przedmiotowych sprawozdań. Ustawa Prawo wodne nie nakłada na korzystającego z usług wodnych obowiązku przekazania sprawozdań właściwych dla zakresu korzystania z pozwoleń zintegrowanych do Wód Polskich.

(akta kontroli str. 150, 168-169, 1810-1811, 2365, 2374-2375, 2378-2387)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie przekazano właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska kopii jednej wydanej przez Dyrektora decyzji²⁰⁵ w sprawie pozwolenia wodnoprawnego,. Było to niezgodne z art. 400 ust. 9 upw, który stanowi, że

²⁰⁵ Decyzji SZ.RUZ.4210.25.2022.AW z 14 czerwca 2022 r.

organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód oraz wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, w tym na rolnicze wykorzystanie ścieków, przekazuje właściwemu organowi IOŚ kopie ostatecznej decyzji.

(akta kontroli str. 1521-1523, 1617-1619)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *W aktach sprawy dotyczącej udzielenia pozwolenia wodnoprawnego (...), brak jest potwierdzenia przekazania kopii decyzji właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska. Pracownik prowadzący postępowanie administracyjne nie jest już zatrudniony w RZGW. Brak jest zatem możliwości stwierdzenia, czy kopia decyzji została przekazana za pomocą odrębnego pisma nie stanowiącego akt ww. sprawy.*

(akta kontroli str. 1720-1721, 1729)

2. RZGW nie zapewnił kompletności danych gromadzonych ewidencjach pozwoleń wodnoprawnych.

Na 78 objętych badaniem obowiązujących pozwoleń wodnoprawnych wydanych przez starostów²⁰⁶, 17²⁰⁷ pozwoleń (21,8%) nie było zaewidencjonowanych ani w ISOK-SIGW ani w GIS. W konsekwencji w odniesieniu do tych pozwoleń nie gromadzono danych dotyczących wielkości zrzutów ścieków do wód lub do ziemi według wartości rzeczywistych i informacji z tych pozwoleń, tj. danych wymaganych przepisami art. 329 ust. 2 pkt 6 ustawy Prawo wodne.

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła, że (...) *Zgodnie z pismem Prezesa PGW WP, (...), w związku z podpisaniem umowy na „Wdrożenie produkcyjne systemu ISOK”, dane dotyczące pozwoleń wodnoprawnych, w tym z lat 2009-2017, w postaci wykazów Excel i skanów w formacie pdf, zostały przekazane wykonawcy umowy w dniu 21 listopada 2018 r., w celu zasilenia systemu. Mając na uwadze powyższe informuję, że proces migracji przedmiotowych danych, po ich przekazaniu ww. wykonawcy, przebiegał z wyłączeniem RZGW. (...) Na mocy art. 538 ust. 4 ustawy Prawo wodne z dniem wejścia w życie ustawy kataster wodny, o którym mowa w art. 153 ust. 1 ustawy (...) staje się systemem informacyjnym gospodarowania wodami (SIGW), o którym mowa w art. 329 ust. 1. (...) RZGW (...) nie otrzymał od Starosty Choszczeńskiego (...) decyzji (co wynika z ich rozdzielnika), celem wpisania do katastru wodnego (...): (...) Tym samym Dyrektor RZGW nie mógł wpisać decyzji, których nie otrzymał. (...) Na podstawie pisma Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej znak: (...) dane, w tym wykazy pozwoleń wodnoprawnych wydanych przed 2018 r. i ich skany, zostały przekazane Wykonawcy umowy pn.: „Wdrożenie produkcyjne systemu ISOK”, w celu zasilenia systemu, zgodnie z poleceniem.*

(akta kontroli str. 1474-1479, 1482-1483, 1487-1488, 2365, 2375)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że fakt niewyegzekwowania przekazania dokumentów przez inne organy nie może stanowić usprawiedliwienia dla niezapewnienia kompletności gromadzonych danych. W wyniku kontroli *Działania podmiotów publicznych w związku z kryzysem ekologicznym na rzece*

²⁰⁶ Pozwolenia wodnoprawne wydane przez Starostę Choszczeńskiego (28 pozwoleń), Starostę Stargardzkiego (37 pozwoleń), Starostę Goleniowskiego (13 pozwoleń).

²⁰⁷ Pozwolenia wodnoprawne wydane przez Starostę Choszczeńskiego w latach 2009 - 2017 o numerach: OŚ.6341.62.2014.II; OŚ.6341.51.2017.II; OŚ.6341.91.2015.II; OŚ.6341.32.2016.II; OŚ.6341.18.2013.II; OŚ.6341.68.2013.II; OŚ.6341.33.2012.II; OŚ.6341.13.2012.II; OŚ.6341.2.2013.II; OŚ.6341.28.2012.II; OŚ.6341.83.2015.II; OŚII-6223/15/09; OŚII-6223/17/09; OŚII-6223/33/09; OŚ.6341.87.2017.II; OŚ.6341.14.2016.II; OŚ.6341.4.2017.II.

Odrze RZGW został zobowiązany do uzupełnienia danych w ISOK-SIGW w zakresie administrowanym przez RZGW.

3. Dane zgromadzone w SIGW były niekompletne. Badanie jedenastu pozwoleń wodnoprawnych wykazało, że :

- trzy²⁰⁸ nie zostały wprowadzone do ISOK-SIGW;
- dwa ujęto w ISOK-SIGW z pominięciem niektórych elementów składowych²⁰⁹,
- w sześciu²¹⁰ do ISOK-SIGW nie wprowadzono danych w zakresie ilości ścieków z pozwolenia wodnoprawnego, co było niezgodne z *Podręcznikiem procedur wewnętrznych SIGW – Zgody wodnoprawne* oraz było działaniem nierzetelnym;
- dwa pozwolenia nie zostały wprowadzone do GIS²¹¹, a jedno pozwolenie²¹² wprowadzono do tego systemu jedynie w zakresie poboru wód, co było działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 1191-1194, 1285-1286)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *SIGW jest rejestrem publicznym, o którym mowa w art. 329 ustawy (...) Prawo wodne. Rejestr ten jest prowadzony za pomocą systemów teleinformatycznych, w szczególności za pomocą Informatycznego Systemu Osłony Kraju (ISOK). (...) We wrześniu 2021 r. miała miejsce migracja danych do systemu, przeprowadzona przez wykonawcę umowy na wdrożenie produkcyjne ISOK. (...) Z dniem 5 listopada 2021 r. nastąpiło produkcyjne uruchomienie rejestrów SIGW związanych z wydawaniem zgód wodnoprawnych (...). (...) Wprowadzania do SIGW zgód wodnoprawnych i informacji z nich wynikających, jest zadaniem złożonym i czasochłonnym. Jest to proces wieloaspektowy, ponieważ wymaga uzupełnianie wielu informacji, w wielu powiązanych ze sobą rejestrach SIGW. Ponadto jest to procedura, która posiada zdefiniowany ciąg chronologiczny, ściśle związany z uprawnieniami, jakie posiadają pracownicy poszczególnych komórek merytorycznych. (...) Natomiast system GIS RZGW (dalej SIGW-GIS) stanowi element dawnego katastru wodnego, prowadzonego przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej, który zgodnie z ustawą Prawo wodne, stał się SIGW (art. 538 ust. 4 ustawy). Na podstawie tych zapisów i wobec braku centralnego systemu informacyjnego, jakim dziś jest moduł SIGW w systemie ISOK, od początku 2018 r., RZGW i podległe mu zarządy zlewni podjęły działania zmierzające do utrzymania aktualności danych zawartych w systemie GIS. Obecnie dane zgromadzone, w tym systemie, dotyczą między innymi punktów wprowadzania ścieków i odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do wód i do ziemi, a także punktów poboru wód podziemnych i powierzchniowych, wraz z przypisaną informacją na temat*

²⁰⁸ Pozwolenia wodnoprawne: SZ.ZUZ.3.4210.100.3.2023.JF z 18 grudnia 2023 r.; SZ.ZUZ.3.4210.35.10.2022.KS/EK z 10 października 2022 r.; pozwolenie wodnoprawne o numerze SZ.RZU.4210.130-10.2021.KS/AW z 29 czerwca 2022 r.

²⁰⁹ Pozwolenie zintegrowane NS6222.7.1.2020LS2 z 3 grudnia 2020 r.: pominięto informację w zakresie lokalizacji obiektu. Pozwolenie wodnoprawne SZ.RZU.4210.25.2022.AW z 14 czerwca 2022 r.: pominięto informację w zakresie lokalizacji urządzeń, typu budowli, daty ważności pozwolenia wodnoprawnego.

²¹⁰ Pozwolenie wodnoprawne SZ.ZUZ.3.421.62.2.2018.MG1 z 6 czerwca 2018 r.; SZ.ZUZ.3.421.5.3.2019.MG1 z 22 lutego 2019 r.; SZ.ZUZ.3.421.41.3.2019.EK3 z 31 października 2019 r.; SZ.ZUZ.3.4210.213.4.2020.MC z dnia 9 kwietnia 2021 r.; SZ.ZUZ.3.4210.225.8.2021.MC z 23 maja 2022 r. i SZ.RUZ.4210.25.2022.AW z 14 czerwca 2022 r.

²¹¹ Pozwolenie wodnoprawne SZ.RUZ.4210.130-10,2021.KS/AW z 29 czerwca 2022 r. SZ.RUZ.421.31-6.2019.ED z 3 lipca 2019 r..

²¹² SZ.ZUZ.3.421.62.2.2018.MG1 z 6 czerwca 2018 r.

pozwolenia wodnoprawnego. Aktualność tych danych utrzymywana jest jedynie przez pracowników komórek SIGW (RZI i ZZI).

W zaistniałej sytuacji, RZGW i podległe mu zarządy zlewni gromadzą dane, stanowiące zasób SIGW, w dwóch uzupełniających się systemach – ISOK i GIS. Złożona architektura systemu SIGW (ISOK), czasochłonna i wieloaspektowa metodyka wprowadzania danych do przedmiotowego systemu, równoległe utrzymywanie dwóch systemów ewidencyjnych oraz ograniczenia kadrowe i rotacja pracowników, powodują trudności w bieżącym prowadzeniu ww. systemów w sposób zapewniający aktualność i kompletność informacji w nich zawartych, nie wspominając nawet o potrzebie przeprowadzenia mapowania i przeniesienia zasobów SIGW-GIS do systemu ISOK.

(akta kontroli str. 2363-2364, 2370-2373)

Dane wskazane w opisanej wyżej nieprawidłowości zostały w trakcie kontroli NIK wprowadzone do SIGW.

4. Kontrole gospodarowania wodami prowadzono w sposób nie w pełni zgodny z zarządzeniem w sprawie zasad przeprowadzania kontroli:

- w dziewięciu przypadkach²¹³ z 15 (60%) przeprowadzający kontrolę nie złożyli przed podjęciem czynności kontrolnych do akt kontroli pisemnego oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w kontroli; co było niezgodne z rozdziałem VIII ust. 1 zarządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli;
- w dwóch przypadkach²¹⁴ kontrole wszczęto przed upływem siedmiu dni od dnia doręczenia zawiadomienia; co było niezgodne z rozdziałem X ust. 2 zarządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli.

(akta kontroli str. 255-284, 1852, 2331-2332)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: (...) *brak złożenia pisemnego oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w kontroli (...) prawdopodobnie wynika z niedopatrzenia. (...); Kontrola została wszczęta po 6 dniach od doręczenia zawiadomienia, co oczywiście stanowi naruszenie względem wytycznych ujętych X ust. 2 zarządzenia nr 4/2020 (...), niemniej jednak na kontrolę stawiło się dwóch przedstawicieli jednostki kontrolowanej, przedłożone zostały również dokumenty dotyczące kontroli, zatem pomimo niedochowania terminu określonego w zarządzeniu w sprawie kontroli, fakt wcześniejszego przeprowadzenia kontroli nie miał wpływu na jej przebieg oraz podjęte rozstrzygnięcie.(...).*

(akta kontroli str. 23311-2332, 2336-2337)

5. W ramach przeprowadzonej kontroli S.RUK.451.31.2024BP, nie zostały wyjaśnione przypadki nieprzestrzegania warunków pozwolenia wodnoprawnego w zakresie dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach komunalnych²¹⁵ oraz znacznego

²¹³ Kontrole numer: SZ.RUK.451.7.2022.AMS; SZ.RUK.452.17.2022.AŁ, SZ.RUK.452.22.2022.AŁ, SZ.RUK.452.23.2022.PM, SZ.RUK.452.28.2022.KG, SZ.RUK.31.2022.KG, SZ.RUK.452.3.2023.KG, SZ.RUK.452.2.2024.BH. Dwie kontrole zostały scalone i ujęte pod jednym znakiem z uwagi na to, że dotyczyły tego samego podmiotu - kontrola SZ.RUK.451.7.2022.AMS.

²¹⁴ Dwie kontrole zostały scalone i ujęte pod jednym znakiem z uwagi na to, że dotyczyły tego samego podmiotu. Kontrola SZ.RUK.451.7.2022.AMS.

²¹⁵ W sprawozdaniu z badań (próbki pobrane 21-22 sierpnia 2024 r., przyjęte do badań 22 sierpnia 2024 r.) BZT₅ wynosił 28 mg/l O₂ przy normie mniejszej lub równej 25 mg/l O₂. W sprawozdaniu z badań (próbki pobrane 27-28 lipca 2023 r., przyjęte do badań 28 lipca 2023 r.) zawiesina ogólna wynosiła 36 mg/l, przy normie mniejszej lub równej 35 mg/dm³. W sprawozdaniu z badań (próbki

wzrostu ilości ścieków oczyszczonych z oczyszczalni Chociwel²¹⁶, co było działaniem nierzetelnym. Według dokumentacji przekazanej przez kontrolowany podmiot i włączonej do akt kontroli, zostały przekroczone dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach komunalnych wprowadzanych do ziemi (rowu) oraz nastąpił znaczny wzrost ilości ścieków oczyszczonych z oczyszczalni Chociwel.

(akta kontroli str. 2100-2330, 2355-2357, 2359-2361)

Zastępca Dyrektora ds. Usług Wodnych wyjaśniła: *Przeprowadzona kontrola (...) dotyczyła (...) korzystania z wód i utrzymania urządzeń wodnych (...). (...) Z uwagi na przeprowadzaną modernizację oczyszczalni ścieków kontrolowany podmiot dostarczył w terminie późniejszym materiały w postaci sprawozdań z badań próbek stanowiące załączniki do protokołu kontroli, które nie były przedmiotem kontroli i nie były analizowane z uwagi na zapis art. 335 ust. 5 pkt 1. Wyniki te zostaną natomiast przekazane do WIOŚ celem wykorzystania służbowego.*

(akta kontroli str. 2100-2330, 2355-2357, 2359-2361)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami oraz uwzględniając działania podjęte w trakcie kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Podjęcie działań zapewniających kompletność danych gromadzonych w SIGW w zakresie pozwoleń wodnoprawnych.
 2. Przestrzeganie zasad przeprowadzania kontroli gospodarowania wodami, określonych w zarządzeniu w sprawie kontroli.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

pobranej 18-19 grudnia 2023 r., przyjętej do badań 19 grudnia 2023 r.) BZT₅ wynosił 29 mg/l O₂ przy normie mniejszej lub równej 25 mg/l O₂.

²¹⁶ W 3 pierwszych kwartałach 2023 r. – wyniósł 100 120 m³, już w pierwszych 3 kwartałach 2024 r. wyniósł 140 396 m³.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 30 maja 2025 r.

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał: Jarosław Pułka Dyrektor Delegatury NIK w Szczecinie.

/podpisano elektronicznie/

Kontrolerzy

Ewelina Czerepska

główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Aleksandra Młynek

starszy inspektor kontroli
państwowej

/-/

Paweł Dopieralski

starszy inspektor kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

z up. p.o. Wicedyrektor

Bogusław Wójcik

/-/